

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi nuorisolain sekä opiskelijavalintarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä annetun lain 5 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi nuorisolakia sekä opiskelijavalintarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä annettua lakia. Tavoitteena on parantaa nuorten mahdollisuuksia saada tarvitsemansa julkiset palvelut. Samalla tehostettaisiin nuorten sosiaalista vahvistamista parantamalla nuorille tarjottavaa varhaista tukea heidän elämänsä ja koulutukseen ja työelämään pääsyn edistämiseksi.

Laissa säädettäisiin menettelystä paikallisten viranomaisten monialaisen yhteistyön kehittämiseksi. Kunnassa tulisi olla nuorten ohjaus- ja palveluverkosto, johon kuuluisivat nuorten kannalta keskeisimmät toimialat. Mukana olisivat opetus-, sosiaali- ja terveys-, ja nuorisotoimen sekä työ- ja poliisihallinnon edustajat. Myös muut viranomaiset, kuten esimerkiksi puolustushallinto, voisivat tarvittaessa kuulua verkostoon. Verkosto toimisi vuorovaikutuksessa nuorten palveluja tuottavien yhteisöjen kanssa.

Verkoston tehtävänä olisi koota tietoja nuorten kasvu- ja elinoloista sekä arvioida nuorten tilannetta paikallisen päätöksenteon ja suunnitelmien tueksi. Verkosto edistäisi nuorille suunnattujen palvelujen yhteensovittamista ja vaikuttavuutta tavoitteena palvelujen riittävyys, laadukkuus ja saavutettavuus. Verkoston tulisi tehostaa nuorten palveluihin ohjautumista ja palvelusta toiseen siirtymistä ja edistää nuorten palveluiden järjestämiseen liittyvän tietojen vaihdon sujuvuutta suunnit-

telemalla yhteisiä menettelytapoja viranomaisten kesken. Verkosto ei käsittelee yksittäisen nuoren asioita vaan paikallistasolla yleisemmin nuorten tarvitsemien palvelujen toimivuutta.

Lisäksi laissa säädettäisiin etsivästä nuorisotyöstä, jonka tarkoituksena on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa hänet sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan ja itsenäistymistään sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille. Kunta voisi tarvittaessa järjestää etsivää nuorisotyötä. Tällöin kunnan tulisi nimetä etsivän nuorisotyön toimeenpanosta vastaava kunnan viranhaltija tai työsopimus-suhteinen henkilö. Etsivän nuorisotyön tehtävää hoitavalla tulisi olla riittävä koulutus ja kokemus nuorten kanssa tehtävästä työstä.

Lakiin lisättäisiin säännökset tilanteista, joissa salassapitosäännösten estämättä tiettyjen viranomaisen tulisi luovuttaa etsivälle nuorisotyölle nuoren yksilöinti- ja yhteystiedot nuoren tavoittamista varten, jotta nuorelle voitaisiin tarjota varhaista tukea. Nuorelle ei säädettäisi velvollisuutta ottaa vastaan tarjottua palvelua.

Opiskelijavalintarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä annettuun lakiin lisättäisiin säännös oikeudesta luovuttaa tietoja etsivää nuorisotyötä varten.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2010.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 JOHDANTO.....	3
2 NYKYTILA.....	3
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden lainsäädäntö.....	6
2.3 Nykytilan arviointi.....	7
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	8
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	9
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	9
4.2 Lapsiin ja nuoriin kohdistuvat vaikutukset.....	10
4.3 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	10
4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	11
5 ASIAN VALMISTELU.....	11
5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto.....	11
5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	11
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	12
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	13
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	13
1.1 Nuorisolaki.....	13
1.2 Laki opiskelijavalintarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä.....	20
2 VOIMAANTULO.....	21
3 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	21
LAKIEHDOTUKSET.....	23
1. Laki nuorisolain muuttamisesta.....	23
2. Laki opiskelijavalintarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä annetun lain 5 §:n muuttamisesta.....	26
LIITE.....	27
RINNAKKAISTEKSTI.....	27
1. Laki nuorisolain muuttamisesta.....	27

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaaminen on suomalaiselle yhteiskunnalle välttämätöntä. Suomen väestörakenteen ja elatusuhteen muutos edellyttävät nuorten yhteiskunnallista osallisuutta. Turvaamalla nuorten aktiivinen kansalaisuus, pääsy koulutukseen ja työhön sekä ehkäisemällä mahdollinen syrjäytyminen varmistetaan hyvinvointiyhteiskunnan tulevaisuutta.

Viimeisten viidentoista vuoden aikana toteutetut lukuisat nuorten julkisen sektorin palvelujen kehittämishankkeet ovat osoittaneet, että nuorten auttamisessa ongelmat keskittyvät hallinnonalojen puutteelliseen yhteistyöhön, nuorten palveluihin pääsemiseen sekä menetelmiin, joilla nuoria autetaan. Kukin toimiala on sitoutunut oman osaamisensa kehittämiseen tahollaan. Työ pohjautuu kuitenkin usein sektorikohtaiseen tietoon, eikä laajempaan kokonaiskuvaan nuorten kasvu- ja elinoloista, jota koskeva tieto on sirpaloitunutta. Yhteistyö sekä palveluiden tavoitettavuus edellyttävät uusia toimintatapoja viranomaisyhteistyössä.

Oppivelvollisuusikä turvaa nuorelle pääsyn niihin julkisiin palveluihin, joita hän kulloinkin tarvitsee; samoin hänen huoltajansa ovat velvoitettuja huolehtimaan nuoresta. Oppivelvollisuusiän jälkeen nuoren tilanne muuttuu merkittävästi. Nuori saa tarvitsemansa palvelut, jos hän oma-aloitteisesti ilmoittautuu asiakkaaksi johonkin palveluun.

Nuorten syrjäytymisen ehkäisyä koskien on havaittu, että nuoret, joiden aktiivisuus on alentunut tai jotka eivät tunne palveluja riittävästi, jäävät niitä vaille. Jos palvelun saaminen on tällaisessa tilanteessa ainoastaan nuoren heikentyneen oma-aloitteisuuden varassa, syrjäytymisriski kasvaa.

Nuoren mahdollisuudet löytää tarvitsemansa palvelut viiveettä ovat voineet heikentyä myös yhteiskunnan monimutkaistumisen myötä. Mitä varhaisemmassa vaiheessa nuorta voidaan auttaa, sitä enemmän säästetään henkisiä ja taloudellisia resursseja.

Nuorten hyvinvointipalvelujen saatavuus ja oikea kohdentaminen edellyttävät eri sekto-

reille kertyneen tiedon kokonaisvaltaista, samanaikaista ja arvioitua tarkastelua paikakunnan nuorten kasvu- ja elinoloista. Eri-laisissa kehittämishankkeissa on perustettu monialaisia viranomaisverkostoja tai -ryhmiä, mutta ne ovat jääneet suurimmaksi osaksi lyhytaikaisiksi, koska tehtäviä ei ole määritelty hankkeen päättymisen jälkeen henkilöstön toimenkuviin eikä verkoston toiminnan johtamisesta ole sovittu. Tästä syystä monialainen, hyväksi käytännöksi todettu toiminta edellyttää sen asemointia viranomaistehtävänä. Samalla edistetään nuorten näkökulman huomioonottamista palveluja kehitettäessä.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Nuorisolain (72/2006) tarkoituksena on tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä, edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja nuorten sosiaalista vahvistamista sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja. Lain 2 §:n 3 kohdan mukaan sosiaalisella vahvistamisella tarkoitetaan nuorille suunnattuja toimenpiteitä elämäntaitojen parantamiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Sosiaalinen vahvistaminen on kohdennettua toimintaa, joka keskittyy syrjäytymisen riskiryhmässä oleviin nuoriin. Sosiaalisen vahvistamisen tavoitteena on vahvistaa nuoren elämäntilannetta ja saada nuori mukaan yhteisölliseen toimintaan aktiiviseksi kansalaiseksi. Nuorisolain kohderyhmänä ovat kaikki alle 29-vuotiaat. Tällä hetkellä nuorisolaissa ei määritelmätason lisäksi ole säännöksiä sosiaalisen vahvistamisen toiminnoista ja resurssien kohdentamisesta tuen tarpeessa oleville nuorille.

Lain 2 §:n 5 kohdan mukaan nuorisopoliitikalla tarkoitetaan nuorten kasvu- ja elinolojen parantamista. Nuorisotyötä ja -politiikkaa toteutetaan lain 7 §:n 3 momentin mukaan kunnassa moniammatillisena yhteistyönä paikallisten viranomaisten sekä yhteistyönä nuorten, nuorisoyhdistysten ja muiden nuorisotyötä tekevien järjestöjen kanssa.

Säännöksessä ei määritellä moniammatillisen yhteistyön rakenteita tai tehtäviä tarkemmin.

Julkisia palveluja koskeissa sektorilaeissa on mainintoja viranomaisten välisestä yhteistyöstä. Lainsäädännössä kehoitetaan tai veloitetaan aktiiviseen viranomaisten väliseen yhteistyöhön sekä yksilö- että rakenteellisella tasolla. Tällaisia säännöksiä on muun muassa lastensuojelulaissa (417/2007), kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetussa laissa (497/2003) ja poliisilaissa (493/1995).

Valtaosa suomalaisista nuorista voi hyvin, mutta silti sosiaalinen ja henkinen syrjäytyminen on lasten ja nuorten keskuudessa lisääntynyt. Muun muassa eduskunnan sivistysvaliokunta on lausunnossaan (SiVL 10/2008 vp) kiinnittänyt huomiota toimenpiteisiin nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä. Valiokunta on todennut, että sektorirajat estävät edelleen moniammatillisen yhteistyön toteutumista, vaikka lainsäädäntö ei sitä varsinaisesti estäisikään. Erityisesti valiokunta on kiinnittänyt huomiota salassapitosäännöksiin ja niiden tulkintaan. Valiokunnan mielestä olisi tärkeää luoda maahamme nuorten seurantarjestelmä, jonka tarkoitus olisi seurata peruskoulunsa päättäneitä nuoria esimerkiksi 25-vuotiaaksi asti. Siinä määriteltäisiin vastuutaho, joka seuraisi nuoren edistymistä ja selviytymistä.

Vuonna 2007 perusopetuksen jälkeisiin opintoihin sijoittui 96,2 prosenttia ikäluokasta. Tilastokeskuksen tilastojen mukaan kaikista ammatillisen koulutuksen opiskelijoista 10,3 prosenttia ja lukio-opiskelijoista 4,2 prosenttia keskeytti opintonsa. Määrällisissä tilastoissa keskeyttäneitä oli 12 300 ammatillisessa koulutuksessa ja 4 400 lukiokoulutuksessa. Tavoiteajassa vuonna 2007 valmistui 58,3 prosenttia ammatillisen koulutuksen opiskelijoista ja 86,2 prosenttia lukiokoulutuksen opiskelijoista.

Kutsunnoissa varusmies- tai siviilipalveluksen ulkopuolelle jää noin 20 prosenttia. Kuitenkin osa heistä suorittaa palveluksensa myöhemmin. Varusmiespalvelukseen astuneista keskeyttää 15 prosenttia. Siviilipalveluksen keskeyttää noin 30 prosenttia.

Vuonna 2009 alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli keskimäärin 33 700 kuu-

vuonna 2008. (lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö, Työnvälitystilasto-julkaisut).

Nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä on keskeistä nuorten sosiaalinen vahvistaminen, jota kaikki nuoret tarvitsevat eri kehitysvaiheissa. Nuoren kannalta riskialttiimpia ovat niin kutsutut nivelvaiheet, joissa siirrytään esimerkiksi perusopetuksesta jatko-opintoihin, opinnoista työelämään, päätetään ase- tai siviilipalvelu tai kun tarjottu palvelu keskeytyy tai päättyy. Yksi riskitekijä voi olla myös uudelle paikkakunnalle muutto esimerkiksi opintojen vuoksi. Näissä esimerkkitalanteissa nuorella on riski palvelujen ulkopuolelle jäämisestä, jos hänellä ei ole riittävä oma-aloitteisuutta.

Kokeiluna toteutettu etsivä työparitoiminta tavoitti ensimmäisenä toimintavuonna 2008 yhteensä 1 999 nuorta, joista 1 455 ohjattiin nuoren tarvitsemaan palveluun. Tavoitetuista nuorista nuorin oli 12-vuotias ja vanhin 28-vuotias. Suurin osa oli iältään 16–24-vuotiaita. Tavoitetuista nuorista 64 prosenttia oli poikia ja 36 prosenttia tyttöjä. Keskeytyneet toisen asteen opinnot oli noin 29 prosentilla nuorista, peruskoulun jälkeinen tutkinto puuttui 24 prosentilla nuorista ja 4 prosentilla nuorista peruskoulu oli keskeytynyt. Tavoitetuista nuorista yli kuudesosa määritteli itsensä työttömäksi, muttei ollut ilmoittautunut työnhakijaksi. Edellä mainittujen ja työttömäksi ilmoittautuneiden osuus tavoitetuista nuorista oli lähes 40 prosenttia. Etsivä työparitoiminta tavoitti lähes kolminkertaisen määrän maahanmuuttajataustaisia nuoria verrattuna heidän suhteelliseen osuuteen väestöstä. Nuorista 164 on asunnottomia.

Etsivän työparitoiminnan työntekijöiden mukaan nuorten tuen tarpeesta kertovat muun muassa seuraavat merkit: sulkeutuneisuus, näköalattomuus, voimattomuus tarttua toimeen, kiusaaminen, arkuus, yksinäisyys tai tarve puhua tulevaisuuden suunnitelmien realistisuudesta tai omasta minäkuvasta muun kuin ystävien tai huoltajien kanssa. Nuorisobarometrin 2009 mukaan nuoret itse pitävät ystävien puutetta suurimpana syrjäytymisriskinä.

Etsivät työparit tapasivat nuoria nuorten ajanviettopaikoissa, kauppakeskuksissa, tapahtumissa, kodeissa ja myös internetissä. Etsivien työparien apua tavoittaa nuoria pyy-

sivät toiset viranomaiset, nuorten lähipiiriin aikuiset, etenkin äidit ja isoäidit sekä toiset nuoret, jotka olivat itse kokeneet saaneensa apua etsivältä työparilta omien asioiden ratkaisemiseen. Etsivien työparien työajat sijoituivat virka-ajan lisäksi iltoihin ja viikonloppuihin eli nuorten vapaa-aikaan.

Voimassa oleva lainsäädäntö mahdollistaa sen, että nuorelta pyydetään lupa häntä koskevien tietojen siirtämiseen, mutta käytännössä tätä mahdollisuutta ei toteuteta riittävästi. Esimerkiksi sähköisestä yhteisvalintajärjestelmästä lähes koko peruskoulun päättävästä ikäluokasta saatavissa olevaa tietoa ei hyödynnetä riittävästi syrjäytymisen ehkäisyssä. Kyseisestä rekisteristä säädetään opiskelijavalintarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä annetussa laissa (1058/1998). Yhteisvalintajärjestelmästä on saatavissa viimeinen lähes koko ikäluokkaa koskeva yhteinen tietosisältö. Sen jälkeen nuorten elämäntietoa koskeva tieto sirpaloituu eri toimialoille nuoren asiakkuuden mukaan. Tällä hetkellä sirpaloitunutta tietoa ei systemaattisesti kerätä kokonaisuudeksi, jota arvioitaisiin nuorten kasvu- ja elinolojen näkökulmasta.

Valtiontalouden tarkastusvirasto on nuorten syrjäytymisen ehkäisyä koskevassa kertomuksessa (Valtiontalouden tarkastusviraston toiminnantarkastuskertomus, 146/2007) laskenut, että jos syrjäytyminen kestää koko odotettavissa olevan työiän, noin neljäkymmentä vuotta, on yhdestä syrjäytyneestä aiheutuva vuoden 2007 rahanarvossa laskettu kansantulon menetys noin 700 000 euroa. Julkisen talouden vastaava menetys on noin 400 000 euroa. Laskelma osoittaa, että syrjäytymisen kustannukset ovat huomattavat. Se osoittaa myös suuren osan kustannuksista muodostuvan siitä, että syrjäytyneen panos työelämässä jää yhteiskunnalta saamatta. Valtiontalouden tarkastusviraston esittämistä taloudellisista menetyksistä voidaan laskea yhtä nuorta koskeva vuosittainen keskiarvokustannus 40 vuoden työaikaolettamalla olevan 27 500 euroa.

Nuorten tukeminen aktiiviseen kansalaisuuteen, heidän tukeminen siirtymisessään koulutukseen tai työhön, nuorten tarvitsemien palvelujen parantaminen, varhaisen tuen toteuttaminen sekä syrjäytymisen ehkäisemi-

nen ovat keskeisessä asemassa myös Lissabonin strategiassa ja sitä toimeenpanevassa eurooppalaisessa nuorisosopimuksessa.

Euroopan unionin ministerineuvosto hyväksyi 27 päivänä marraskuuta 2009 uuden nuorisoalan yhteistyökehityksen vuosille 2010—2018. Yhteistyölle asetettiin kaksi pää tavoitetta: 1) luodaan kaikille nuorille enemmän ja yhtäläisiä mahdollisuuksia koulutuksessa ja työmarkkinoilla ja 2) edistetään kaikkien nuorten aktiivista kansalaisuutta, sosiaalista osallisuutta ja solidaarisuutta. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää valtavirtaistamisaloitteita ja monialaista lähestymistapaa. Kaikilla nuorten elämään vaikuttavilla politiikan aloilla tulee nuorisoasiat ottaa asianmukaisesti huomioon päätösten valmistelussa, täytäntöönpanossa ja arvioinnissa.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelmassa on useita nuorten osallisuutta vahvistavia tai syrjäytymistä ehkäiseviä linjauksia, joita toteutetaan kaikilla niillä hallinnonaloilla, jotka tarjoavat nuorille palveluja. Joulukuun 13 päivänä 2007 valtioneuvostossa hyväksytty lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2007—2011 kuvaa eri hallinnonalojen toimenpiteitä. Asioiden toimeenpanoa edistää lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin politiikkaohjelma, joka on nostanut varhaisen puuttumisen ja ehkäisevän työn yhdeksi painopisteeksi. Ohjelmassa kiinnitetään erityistä huomiota muun muassa lasten ja nuorten syrjäytymisuhkien ja pahoinvoinnin varhaiseen tunnistamiseen ja tukeen. Tavoitteena on ryhtyä toimiin koulutuksen keskeyttämisen vähentämiseksi ja vähentää koulupudokkuutta kiinnittämällä huomiota erityisesti nivelvaiheisiin sekä kehittää nuorten työpajatoiminta koko maan kattavaksi. Näin vähennetään myös syrjäytymisen aiheuttamia kustannuksia. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi tarvitaan useita samansuuntaisia toimia eri hallinnonaloilla. Tämä edellyttää hallinnonalojen välisen yhteistyön ja koordinaation parantamista sekä moniammatillisen yhteistyön kehittämistä paikallisesti. Samalla tulee kehittää lasten ja nuorten hyvinvoinnin seurannan tietopohjaa.

Hallituksen strategia-asiakirjan (Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 18/2007) mukaan on syrjäytymisen ehkäisemiseksi tavoit-

teena luoda kokonaisuus, jossa nuorisotyö, koulu, työhallinto sekä sosiaali- ja terveystoimi toimivat yhdessä syrjäytymisen ennaltaehkäisemisessä. Tavoitteena on vähentää syrjäytymisvaarassa olevien nuorten määrää muun muassa työpajatoiminnan ja ehkäisevän nuorisotyön laajentamisen ja vakiinnuttamisen kautta. Tarkoituksena on myös tukea peruskoulun lopettavien oppilaiden siirtymistä toiselle asteelle.

Hallituksen toimikautensa puolivälissä antaman politiikkariihen kannanoton (Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 14/2009) mukaan moniammatillisen yhteistyön uudet mahdollisuudet hyödynnetään ja parannetaan yhteistoimintaa opetus-, sosiaali- ja terveyssektoreiden sekä työvoimahallinnon välillä muun muassa poistamalla esteet tiedonvaihdosta. Lisäksi luodaan puitteet kuntatason moniammatillisesta viranomaisyhteistyöstä sen varmistamiseksi, etteivät nuoret syrjäydy koulutus- tai työmarkkinoilta peruskoulun päättämisen jälkeen. Moniammatillisesta viranomaisyhteistyöstä säädetään viranomaisille velvoite koskien alle 25-vuotiaita; samalla edistetään tiedonkulkua moniammatillisessa yhteistyössä.

2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden lainsäädäntö

Norjassa, Ruotsissa ja Tanskassa on subjektiivinen oikeus toisen asteen koulutukseen. Tämän subjektiivisen oikeuden toteuttamiseksi on tukea tarvitseville nuorille etsitty erilaisia keinoja nuorten koulutukseen ohjaamiseksi ja koulutuksen suorittamiseksi. Tätä tarkoitusta varten kaikissa kolmessa maassa toteutettiin nuorisotakuu, joka on verrattavissa suomalaisiin yhteiskunta- ja koulutustakuihin. Järjestelmän tuloksien seuranta osoitti, että subjektiivisesta oikeudesta ja nuorisotakuusta huolimatta osa nuorista jäi toisen asteen koulutuksen ulkopuolelle. Tästä virisi ulkopuolisuus -keskustelu ja sitä koskevan käsitteistön luominen.

Norjassa hallituksen pyynnöstä analyysin tehnyt tilastokeskus määritteli ulkopuolisuudelle kuusi aluetta tai määrettä, jotka ovat sosiaalinen, koulutuksellinen, työelämän, taloudellinen, oikeudellinen tai terveydellinen ulkopuolisuus. Ruotsissa ja Tanskassa ulko-

puolisuutta tarkastellaan yleisimmin sosiaalisesta, taloudellisesta, koulutuksellisesta tai työelämän näkökulmista. Suomessa kahta viimeksi mainittua on seurattu ja tilastoitu eniten. Norjassa, Ruotsissa ja Tanskassa ulkopuolisuuden katsotaan pitkittyessään lisäävän nuoren riskiä syrjäytymiseen.

Subjektiivisen oikeuden, nuorisotakuun ja ulkopuolisuus -tietojen tuloksena Norja, Ruotsi ja Tanska kehittivät edelleen järjestelmää, joka johti nuorten koulutukseen ja työelämään sijoittumisen seurantaan koskevien lakien antamiseen. Näissä laeissa säädetään viranomaiselle velvoitteita toimia aktiivisesti nuoren eduksi.

Norjassa, Ruotsissa ja Tanskassa on erilliset säädökset koskien viranomaisten velvollisuutta tarjota nuorelle vaihtoehtoa silloin kun nuorella arvioidaan olevan riski ajautua koulutuksen tai työelämän ulkopuolelle. Näissä kolmessa maassa on lainsäädännössä veloitettu viranomaista puuttumaan nuoren ulkopuolisuuteen ja aloitteellisesti tarjoamaan nuorelle vaihtoehtoa koulutuksen tai työelämän ulkopuolisuuteen.

Norjan opetuslaissa määritellään kohdeyhmään kuuluviksi ne, jotka eivät ole hakenneet tai eivät vastaanota oppilas- tai opiskelupaikkaa sekä ne, jotka keskeyttävät opinnot tai ovat keskeyttäneet tai jättäneet osallistumatta tarjottuun palveluun. Kuvatuissa tilanteissa viranomaisella on velvollisuus aktiivisesti tarjota nuorelle vaihtoehtoja, aktiivista palvelua tai toimintaa. Norjassa velvoite on säädetty maakunnalle ja valtio on resurssoinut toimintaa.

Norjan tavoin myös Ruotsissa nuorten seurantaan koskevat säännökset ovat opetustoimen lainsäädännössä. Ruotsissa kunnalla on vastuu seurata alle 20-vuotiaiden nuorten sijoittumista oppivelvollisuuden päättymisen jälkeen, jotta tarvittaessa kunta voi tarjota nuorelle yksilöllisen palvelun. Kunnalla on oikeus saada tarvittavat nuorta koskevat henkilötiedot, jotta kunta voi toteuttaa seuranta- ja palvelun tarjoamisveloitteensa.

Ruotsissa toiminnan resurssointi on kunnan vastuulla. Seuranta tai palvelujen tarjonta ei kuitenkaan toteudu yhdenvertaisesti kaikissa kunnissa. Asiasta on säädetty koululaissa (SFS 2004/1298) ja sitä koskevassa asetuk-

nessa (SFS 2006:39) on määritelty tarkemmin seurantatietoja.

Tanskassa on säädetty erillinen laki nuorten ohjauksesta ja neuvonnasta, jonka nojalla on perustettu erillinen nuorten ohjaus- ja neuvontakeskusten verkosto. Tanskassa nuorten asioiden seurantaa koskeva säännös korvasi nuorisotakuun. Lain kohderyhmänä ovat kaikki alle 25-vuotiaat nuoret, jotka tarvitsevat opinto- tai ammatinvalinnanohjausta tai muuta aktivoivaa toimintaa, jolla voidaan parantaa nuoren opiskelu- ja työelämävalmiuksia. Tanskan laki on yksityiskohtainen ja sitä toteuttaa 45 valtionhallintoon kuuluvaa riippumatonta nuorten ohjaus- ja neuvontakeskusta. Näissä keskuksissa hoidetaan opinto-ohjausta, työhallinnon ammatinvalinnanohjausta ja yrittäjyysosaamista. Keskuksella on myös etsivään nuorisotyöhön verrattavia tehtäviä. Saatuaan tiedon nuoresta, joka ei osallistu aloittamaansa koulutukseen tai aktivointitoimenpiteeseen, tulee keskuksen ottaa nuoreen yhteyttä ja selvittää poissaolon syy ja tarvittaessa ohjata nuori tarvitsemaansa palveluun.

Tanskassa kyseessä on valtion toiminta, jonka palvelu toteutetaan paikallistasolla. Laki on ollut voimassa yli neljä vuotta ja vuoden 2008 elokuussa se laajeni koskemaan kaikkia alle 25-vuotiaita. Ikäraja oli aiemmin alle 20-vuotiaat, koska toiminnan laajentaminen eri ikäluokkiin haluttiin porrastaa riittävien resurssien turvaamiseksi. Kaikki alle 25-vuotiaat nuoret, jotka haluavat neuvoja koulutukseen ja työhön liittyvissä asioissa, voivat myös itse hakeutua palvelujen piiriin. Ohjaus- ja neuvontakeskus edustaa matalan kynnyksen palvelua muun muassa siten, että nuori voi sopia tapaamisesta myös keskuksen toimiston ulkopuolelle.

2.3 Nykytilan arviointi

Suomen väestörakenteen ja elatussuhteen muutos edellyttävät nuorten yhteiskunnallista osallisuutta. Nuorten kasvu- ja elinolojen parantaminen kunnassa nuorisopolitiikan keinoin edellyttää monialaista yhteistyötä kaikkien niiden viranomaisten kesken, jotka tarjoavat nuorille palveluja. Yhteiskunnassa tapahtuvien nopeiden muutosten, palvelujärjestelmän pirstaleisuuden ja sektoroituneisuuden

den lisäksi esteitä monialaiselle viranomaisyhteistyölle aiheuttaa toimivallan ja vastuunjaon epäselvyydet, salassapitosäännösten tulkinnalliset eroavaisuudet sekä avoimen yhteistyöasenteen, osaamisen ja johtamisen puute. Hankkeissa kehitetyt yhteistyöryhmät ja -käytännöt eivät ole siirtyneet hallintoon vakinaiseksi toiminnaksi muun muassa siksi, että yhteistyötä, sen organisoimista ja tehtävien sisältöjä ei ole selkeästi määritelty.

Paikallistasolla on tarvetta matalan kynnyksen palvelujen kehittämiseen ja myös monialaisen viranomaisyhteistyön tehokkaampaan hyödyntämiseen, koordinointiin ja johtamiseen. Myös kustannusarviot ja -laskelmat nuoren syrjäytymisen kustannuksista yhteiskunnalle puoltavat nuoren auttamista mahdollisimman varhain. Näin tuetaan nuorta ajoissa ja autetaan häntä itsenäiseen, mielekkääseen elämään. Viranomaisyhteistyön painotuksessa ennaltaehkäisevään toimintaan yhteiskunnalle syntyy taloudellisia säästöjä.

Nuorisopolitiikan moniammatillisesta yhteistyöstä puuttuu selkeä lakisääteinen rakenne ja tehtävät. Lukuisissa nuorten syrjäytymisen ehkäisyä ja poikkihallinnollista toimintaa kehittäneissä hankkeissa on osoitettu, että erityisesti nuorten kohdalla julkisen sektorin viranomaisyhteistyössä on eri syistä parantamisen varaa. Monialaisen yhteistyön erilaiset kokeilu- ja pilottihankkeet – kuten etsivä työparitoiminta – ovat osoittaneet tarpeen säännönmukaistaa yhteistyötä eri sektoreiden välillä. Ilman säädöspohjaakin onnistuneita yhteistyöverkostoja on muodostunut, mutta niiden toimintatavat eivät ole vakiintuneet ja monialaisen työn oikeutus ja näkyvyys on vähäistä. Usein myös sektoroituneet toimintakulttuurit haittaavat viranomaisten välistä yhteistyötä.

Yleensä eri palvelujen saaminen edellyttää asiakkuutta tai oppilaan taikka opiskelijan statusta. Esimerkiksi peruskouluissa oppilashuolto ja opinto-ohjaajat ja asepalveluksessa sosiaalityö ovat tukemassa nuoria erilaisissa elämäntilanteissa. Saadakseen palveluja oppivelvollisuusiän jälkeen nuoren on yleensä osattava hakeutua palvelujen ja asiakkuuden piiriin.

Stakesin, nykyisen Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen, Avuttomuus lainsäädännössä -nimisen raportin (Stakes, Raportteja

14/2008. Sosiaali- ja terveydenhuollon ulkopuoliset tekijät -työryhmän 1. raportti) mukaan avuttomuuden piirteitä ovat muun muassa tietämättömyys ja valmiuksien puute hakeutua ja tavoittaa olemassa olevia palveluita. Raportissa todetaan, että myös nuorten joukossa on henkilöitä, jotka tarvitsevat apua saadakseen palvelut. Palveluihin hakeminen edellyttää oma-aloitteisuutta ja tietoa palvelumahdollisuuksista. Kaikilla nuorilla ei ole riittäviä valmiuksia eikä huoltajien tai ystävien tukea palveluihin hakeutumisessa

Nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä mahdollisimman varhainen tuki sekä tehokas ja viiveetön palvelun tarjoaminen ovat tärkeässä asemassa. Siksi on löydettävä uusia keinoja, joilla voidaan tukea nuorten elämäntilannetta sekä koulutukseen ja työelämään pääsyä. Sosiaalista vahvistamista tarvitsevan nuoren ongelmat ovat usein kasaantuneet ja myös sen luonteisia, ettei niitä voida helpottaa ainoastaan yhden sektorin toimenpiteillä. Joskus viranomainen havaitsee, että nuori tarvitsisi kiireellisemmin jonkun toisen sektorin viranomaispalveluja. Näissä tilanteissa yli sektorirajojen tapahtuva sujuva viranomaisyhteistyö ja tietojen vaihto olisi tarkoituksenmukaisinta ja nuoren etu.

Syrjäytyminen on uhka nuorelle itselleen, hänen perheelleen ja lähipiirille ja myös yhteiskunnalle. Valtioneuvoston periaatepäätöksenä toteutetun sisäisen turvallisuuden ohjelman (Sisäasiainministeriön julkaisu 16/2008) mukaan syrjäytyminen on sisäisen turvallisuuden keskeisin uhka.

Nuoret miehet työelämään – mitä palveluja ja toimenpiteitä tarvitaan TE-toimistoissa työryhmän raportin (Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu 34/2009) mukaan työ on tärkeä osa nuorten elämää ja ongelmaksi koetaan ensimmäisten työkokemusten saanti. Jos työkokemuksen saanti lykkääntyy, alkavat ongelmat helposti kasautua. Nuoret tarvitsevat heti työttömyyden alussa henkilökohtaista palvelua, tilanteeseensa paneutumista, tietoa, neuvontaa ja motivointia sekä ennen kaikkea toimenpiteitä, joiden avulla he pääsisivät parantamaan osaamistaan ja valmentautumaan tulevaan työelämään.

Puolustusvoimien Time out! Aikalisä! -toimintamallissa (STAKES, raportti 18/2008) nuorta tuetaan kokonaisvaltaisesti yli sektori-

rajojen tarpeen mukaan psykologisesta, sosiaalisesta, taloudellisesta, toiminnallisesta ja terveydellisestä näkökulmasta. Toiminnassa on havaittu, että ongelmiin on tartuttava tarpeeksi varhain, sillä pienet ongelmat voivat kasautuessaan johtaa suuriin ongelmiin.

Nuorta koskevien tietojen siirtämisessä eri viranomaisten kesken on ollut epäselvyyttä ja ongelmia. Nykyiset tietosuoja- ja salassapitosäännökset eivät yleensä ole varsinaisia esteitä monialaiselle yhteistyölle. Ongelmia viranomaisten väliselle yhteistyölle aiheuttavat hallinnonalojen ja yksittäisten viranomaisten väliset tulkinnat siitä, voiko nuorta koskevaa tietoa siirtää tai välittää. Viranomaisten välistä yhteistyötä estää myös se, ettei nuorta tavoiteta asianomaisen suostumuksen pyytämistä varten.

Tietosuojan ja salassapitosäännösten erilaiset tulkinnat voivat haitata nuoren edun ja varhaisen puuttumisen toteutumista. Henkilötietolainsäädännön perusteella nuorelta voitaisiin pyytää suostumus häntä koskevien henkilötietojen siirtämiseen. Tämä ei kuitenkaan useinkaan toteudu käytännössä riittävän laajasti.

Tällä hetkellä kunnallisilla päättäjillä on sirpaloitunutta tietoa lasten ja nuorten kasvu- ja elinoloista, mikä heikentää mahdollisuutta tehdä yhteiseen tietoon perustuvia kokonaisvaltaisia nuorisopoliittisia ratkaisuja kunnassa.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi nuorisolakia. Tavoitteena on parantaa nuorten mahdollisuuksia saada tarvitsemansa julkiset palvelut. Samalla tehostetaan nuorten sosiaalista vahvistamista parantamalla nuorille tarjottavaa varhaista tukea.

Laissa säädettäisiin menettelystä paikallisten viranomaisten monialaisen yhteistyön kehittämiseksi. Kunnissa tulisi olla nuorten ohjaus- ja palveluverkosto, johon kuuluisivat nuorten kannalta keskeisimmät toimialat. Mukana olisivat opetus-, sosiaali- ja terveys-, ja nuorisotoimen sekä työ- ja poliisihallinnon edustajat. Myös muut viranomaiset, kuten esimerkiksi puolustushallinto, voisivat tarvittaessa kuulua verkostoon. Verkosto toimisi

vuorovaikutuksessa nuorten palveluja tuottavien yhteisöjen kanssa.

Verkoston tehtävänä olisi koota tietoja nuorten kasvu- ja elinoloista sekä arvioida nuorten tilannetta paikallisen päätöksenteon ja suunnitelmien tueksi. Verkosto edistäisi nuorille suunnattujen palvelujen yhteensovittamista ja vaikuttavuutta tavoitteena palvelujen riittävyys, laadukkuus ja saavutettavuus. Verkoston tulisi tehostaa nuorten palveluihin ohjautumista ja palvelusta toiseen siirtymistä ja edistää nuorten palveluiden järjestämiseen liittyvän tietojen vaihdon sujuvuutta suunnitelmalla yhteisiä menettelytapoja viranomaisten kesken. Verkosto ei käsitelisi yksittäisen nuoren asioita vaan paikallistasolla yleisemmin nuorten tarvitsemien palvelujen toimivuutta kunkin viranomaisen järjestäessä palveluja omalla toimialallaan tarvittaessa yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa.

Lisäksi laissa säädettäisiin etsivästä nuorisotyöstä, jonka tarkoituksena on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa hänet sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan ja itsenäistymistään sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille. Kunta voisi tarvittaessa järjestää etsivää nuorisotyötä. Tällöin kunnan tulisi nimetä etsivän nuorisotyön toimeenpanosta vastaava kunnan viranhaltija tai työsopimus-suhteinen henkilö. Etsivän nuorisotyön tehtävä hoitavalla henkilöllä tulisi olla riittävä koulutus ja kokemus nuorten kanssa tehtävästä työstä.

Lakiin lisättäisiin säännökset tilanteista, joissa salassapitosäännösten estämättä ja ilman nuoren suostumusta viranomaisen tulisi luovuttaa etsivälle nuorisotyölle nuoren yksilöinti- ja yhteystiedot nuoren tavoittamista varten, jotta nuorelle voidaan tarjota varhais-tukea. Nuorelle ei säädettäisi velvollisuutta ottaa vastaan tarjottua palvelua.

Opiskelijavalintarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä annettua lakia muutettaisiin siten, että rekistereistä olisi laissa erikseen määritellyissä tilanteissa velvoite luovuttaa nuorta koskevia tietoja etsivälle nuorisotyölle, jos nuori ei pääse koulutukseen, ei vastaanota opiskelupaikkaa, ei aloita tai keskeyttää opinnot ja jos viranomaisen katsoo, että nuori on tuen tarpeessa.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Nuorten ohjaus- ja palveluverkostolla tehostetaan paikallisten palvelujen toimivuutta. Etsivällä nuorisotyöllä parannetaan nuorten mahdollisuuksia saada tarvitsemansa palvelut. Kuntien käyttötaloudesta lapsiin ja nuoriin kohdistuu noin 40 prosenttia, mikä edellyttää monialaisen yhteistyön kehittämistä kunnissa eri hallintokuntien ja muiden paikallisten viranomaisten välillä. Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto parantaa eri toimialojen yhteistyötä muun muassa nuorten palvelujen taloudellisessa suunnittelussa.

Verkoston työ ei aiheuta kunnalle uusia välittömiä kustannuksia, koska verkoston työ organisoitaisiin osaksi viranhaltijoiden työnkuvia. Toimivallan ja vastuunjaon selkiintymisessä päästään purkamaan nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä olevia päällekkäisiä toimintoja, jolloin samaan toimintaan ei varata eri sektoreilla moninkertaisia resursseja. Tällä tavalla voidaan aikaisempaa paremmin ehkäistä sitä, että jonkun palvelun puuttuminen aiheuttaa jollekin toiselle sektorille lisäkustannuksia. Eri sektoreiden välillä tapahtuvat taloudelliset siirtymät voidaan ennakoida paremmin ja tarvittaessa jopa vähentää palvelujen tarvetta. Yhdistämällä osaamista ja yhteinäistämällä toimintakulttuureja on mahdollista säästää resursseja. Toimiessaan hyvin uudistukset vähentävät nuorten syrjäytymistä ja siitä syntyviä kustannuksia. Tällöin nuorten julkisen sektorin palvelujärjestelmässä siirrytään varhaisen tuen toteuttamiseen.

Syrjäytymisen kustannukset kansantaloudelle ovat huomattavat. Valtiontalouden tarkastusviraston esittämistä taloudellisista menetyksistä voidaan laskea yhtä nuorta koskevan vuosittainen keskiarvokustannuksen olevan 27 500 euroa 40 vuoden työaikaolettamalla.

Etsivä nuorisotyö on osoittautunut tuloksekkaaksi työmuodoksi nuorten sosiaalisessa vahvistamisessa ja sen on todettu auttavan nuoria saamaan tarvitsemiaan julkisia palveluja. Etsivän työparitoiminnan raportin 2/2008 mukaan toiminnan aloitusvuonna 2008 tavoitettiin kaikkiaan 1 999 nuorta, joista lähes 11 prosenttia oli maahanmuutta-

jataustaisia. Kaikista tavoitetuista nuorista 73 prosenttia ohjattiin tarvitsemiinsa julkisen sektorin palveluihin.

Vuosina 2008 ja 2009 on myönnetty valtionavustusta vuosittain keskimäärin 25 000 euroa yhden etsivän nuorisotyöntekijän palkkausta varten. Valtionavustusta myönnettiin kunnille ja muille paikallisille yhteisöille. Valtaosa hakijoista toteuttaa etsivää nuorisotyötä työparina ja usean kunnan yhteistyönä. Vuoden 2009 etsivän työparitoiminnan avustuksella on työllistetty lähes 120 henkilöä paikallistasolla. Valtionavustus etsivään nuorisotyöhön edistää kuntien taloudellista tilannetta suorana tukena ja myös välillisesti vähentäen nuorten ulkopuolisuudesta tai syrjäytymisen riskistä aiheutuvia kustannuksia.

Vuosina 2008 ja 2009 valtion talousarviossa osoitettiin kohdennetusti 2,5 miljoonan euron määräraha jaettavaksi etsivän nuorisotyön ammattilaisten palkkaamiseen. Vuoden valtion 2010 talousarviossa on varattu etsivään työparitoimintaan yhteensä 4,65 miljoonaa euroa. Määrärahalta tuetaan käynnissä olevaa etsivää nuorisotyötä sekä uutta vuonna 2010 aloitettavaa toimintaa. Jos toiminta laajenee nykyistä vastaavasti muun muassa kuntien välisenä yhteistyönä, valtion talousarvioesityksessä ehdotettu määräraha arvioidaan riittävän laajentamaan toiminnan noin 60 prosenttiin maamme kunnista. Määrärahalla voidaan rahoittaa noin 180 etsivän nuorisotyöntekijän palkkausta.

Esityksen 13 §:ssä ehdotetaan, että valtion talousarvioon voitaisiin ottaa muiden jo nykyisin pykälässä erikseen mainittujen kohteiden lisäksi vuosittain määräraha nuorten työpajatoimintaan ja etsivään nuorisotyöhön. Tarkoituksena on, että valtionavustus myönnettäisiin jatkossa vuosittain erityisavustuksena kunnille nuorten työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön toteuttamiseen. Valtionavustuksen myöntämisen perusteissa ja menettelyissä noudatettaisiin valtionavustuslakia (688/2001).

Nuoren yksilöinti- ja yhteystietojen luovuttamisesta ei aiheudu kunnalle lisäkustannuksia, koska nämä tiedot ovat jo nykyisin opinto-ohjaajien ja koulutuksen järjestäjien käytössä. Sen sijaan tietojen luovutus parantaa opinto-ohjaajan mahdollisuuksia tavoittaa

nuori esimerkiksi yhteisvalinnan täydennyshaun ohjaukseen.

4.2 Lapsiin ja nuoriin kohdistuvat vaikutukset

Ehdotettu nuorten ohjaus- ja palveluverkosto ja etsivä nuorisotyö parantavat nuorten kasvu- ja elinoloja. Samalla vahvistetaan nuoren mahdollisuuksia vaikuttaa omaan elämäntilanteeseensa ja varhaisen tuen saamiseen. Viranomaisten tietämys nuorten kasvu- ja elinoloista lisääntyy.

Verkoston toiminnan avulla parannetaan nuorille tarjottavia palveluja vastaamaan paikallisia olosuhteita. Samalla yhtenäistetään eri hallinnonalojen nuorten palvelujen käytäntöjä yhteistyön sujumiseksi ja tiedonkulun parantamiseksi. Tämä helpottaa tukea tarvitsevan nuoren palvelujen saamista ja siirtymistä palvelusta toiseen. Lisäksi nuoren mahdollisuudet saada tarvitsemansa palvelun viiveettä paranevat.

Etsivä nuorisotyö auttaa nuorta tavoittamaan palvelut ja tarvittaessa toimii nuoren tukena viranomaisasioinnissa. Etsivä nuorisotyöntekijä tukee nuorta elämäntilanteen selvittelyssä, auttaa parhaiden ratkaisujen löytämisessä sekä ohjaa tarvittaessa saattaen vaihtaa muihin palveluihin. Nuorta tuetaan kokonaisvaltaisesti yli sektorirajojen tarpeen mukaan psykologisesta, sosiaalisesta, taloudellisesta, toiminnallisesta ja terveydellisestä näkökulmasta. Ongelmiin on tartuttava tarpeeksi varhain, sillä pienet ongelmat voivat kasautuessaan johtaa suuriin ongelmiin.

4.3 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Yhteiskunnallinen toimintaympäristön muutos edellyttää uudenlaista toimintatapaa nuorille suunnatuissa palveluissa. Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto vakiinnuttaa monialaisen yhteistyön viranomaistehtäväksi.

Nuorten palvelujen kehittämishankkeissa on osoitettu viranomaisten välisen yhteistyön olevan tuloksellinen ratkaisu turvata nuorten hyvinvointipalveluja. Säättämällä monialaisesta viranomaisyhteistyöstä selkiytetään eri toimialojen tehtäviä nuorten kasvu- ja elinoloissa sekä sosiaalisessa vahvistamisessa.

Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto jäsentää viranomaisten työtä ja antaa uuden toimintatavan yhteistyölle. Samalla se lisää eri sektoreiden tietoa toisista toimialoista ja kehittää nuorisolähtöistä ajattelua toimialoille. Niissä kunnissa, joissa monialainen yhteistyö on jo vakiintunutta, ei uudistus aiheuttaisi juurikaan muutoksia toimintaan, vaan vahvistaisi olemassaolevaa käytäntöä nuorten kasvu- ja elinolojen parantamiseksi.

Etsivä nuorisotyö auttaa eri sektoreita maldamaan kynnystä tarjota tukea tarvitsevalle nuorelle palveluitaan. Samalla viranomaisille osoitetaan taho, johon ne voivat olla yhteydessä silloin, kun eivät muutoin tavoita nuorta häntä auttaakseen. Viranomaiset voivat myös pyytää etsivää nuorisotyötä avukseen silloin kun viranomaisella on tieto nuoren tuen tarpeesta ja tiedetään, että nuorella ei ole valmiuksia itse hakeutua palveluihin.

4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Ehdotetut toimenpiteet vastaavat paikallistason tarpeisiin nuorten kasvu- ja elinolojen parantamisessa matalan kynnyksen palvelujen kehittämiseksi sekä monialaisen viranomaisyhteistyön tehokkaammaksi hyödyntämiseksi, koordinoimiseksi ja johtamiseksi. Verkoston tuottama ajankohtainen ja monipuolinen tieto auttaa myös kunnan luottamushenkilöitä päätöksenteossa.

Myös kustannusarviot ja -laskelmat nuorten syrjäytymisen kustannuksista yhteiskunnalle puoltavat nuoren auttamista mahdollisimman varhain. Viranomaisyhteistyön painottuessa ennaltaehkäisevään toimintaan hyvinvointi yhteiskunnassa lisääntyy ja samalla syntyy taloudellisia säästöjä.

Ehdotuksilla pystytään puuttumaan niihin turhiin esteisiin, jotka ovat haitanneet sektorirajat ylittävää työtä sekä heikentänyt monialaisen viranomaisyhteistyön vaikutuksia. Tällä tavalla kehitetään hallinnon rakenteita vastaamaan nykyisiä nuorten kasvu- ja elinolojen toimintaympäristön muutoksia.

Ehdotetuilla toimenpiteillä luodaan puitteet paikallistasolle sen varmistamiseksi, etteivät nuoret syrjäydy koulutus- ja työmarkkinoilta peruskoulun päättämisen jälkeen sekä säädetään viranomaisille velvoite tähän liittyen koskien alle 25-vuotiaita.

Monialaisen viranomaisyhteistyön ja etsivän nuorisotyön työn tavoitteiden toteutumista ja vaikuttavuutta on tarkoitus arvioida valtakunnallisesti muutaman vuoden kuluttua lain voimaantulosta.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin politiikkaohjelman ministeriryhmä päätti elokuussa 2008, että valmistellaan esitys nuorten seurannasta kunnissa. Opetusministeriö asetti syyskuussa 2008 poikkihallinnollisen työryhmän moniammatillista viranomaistyötä ja sen lakisääteistämisen selvittämistä varten. Poliitiikkaohjelman ministeriryhmä käsitteli tammikuussa 2009 moniammatillisen työryhmän muistiota (opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009:5) ja päätti, että työryhmän esitykset viedään hallituksen puolivälitarkastelun niin sanottuun politiikkariiheeseen. Lisäksi ministeriryhmä päätti, että käynnistetään valmistelu opiskelijavalintarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä annetun lain sekä ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishausta annetun valtioneuvoston asetuksen (30/2008) muuttamisesta.

Opetusministeriö asetti helmikuussa 2009 työryhmän valmistelemaan moniammatillisen viranomaisyhteistyön lakisääteistämistä tavoitteena tuoda asiaa koskeva hallituksen esitys eduskunnan käsittelyyn vuoden 2009 aikana. Tämä lakiehdotus perustuu kyseisen työryhmän esityksiin.

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Asiaa valmistelleen työryhmän muistion perusteella järjestettiin keskustelu- ja kuulemistilaisuus sekä lausuntokierros 44 eri taholle. Kuulemistilaisuudessa oli edustettuna 25 eri tahoja ja kirjallisia lausuntoja annettiin 24. Lisäksi opetusministeriö järjesti erillisen neuvottelun 24 suurimman kunnan nuorisotoimenjohtajia edustavan niin sanotun Kanuuna-verkoston kanssa.

Lausunnonantajat olivat yksimielisiä siitä, että työryhmän käsittelemä aihe on tärkeä ja

ajankohtainen ja että nuorten syrjäytymiseen tulee puuttua ja nuorten auttamisen painopistettä tulee siirtää varhaiseen tukeen. Viranomaisten yhteistyön edistämistä puollettiin kaikissa lausunnoissa. Suurimmassa osassa lausuntoja etsivän nuorisotyön katsottiin olevan sopiva keino tavoittaa tuen tarpeessa olevia nuoria. Esitystä pidettiin lapsen ja nuoren edun mukaisena ja sen todettiin olevan myös Yhdistyneiden Kansakuntien lasten oikeuksista annetun yleissopimuksen kannalta kannatettava.

Valtaosa lausunnonantajista piti tehtyä nuorisolain muutosesitystä tarpeellisena. Muutaman lausunnon mukaan ehdotus siirtää nuorisotoimen painopistettä liikaa sosiaalityön suuntaan. Ehdotusten arvioitiin myös määrittelevän liian yksityiskohtaisesti kunnassa tehtävää työtä. Lisäksi todettiin, että kunnille velvoitteeksi säädettävän tehtävän rahoituksen tulisi olla lakisääteistä. Muutama lausunnonantaja katsoi, että nuorisolakiin ehdotetut muutokset aiheuttavat päällekkäisyyttä lastensuojelulain kanssa. Myös tietosuojasäännöksiin esitettiin korjauksia. Suomen Kuntaliitto on vastustanut nuorten ohjaus- ja palveluverkoston toteuttamista ehdotetulla tavalla.

Lausunnoissa esitetyt kehittämissuositukset on pyritty jatkovalmistelussa ottamaan huomioon mahdollisimman kattavasti. Esimerkiksi etsivän nuorisotyön velvoittavuudesta on luovuttu. Etsivälle nuorisotyöntekijälle säädettäisiin kelpoisuusvaatimukset. Säännöksiä on tarkennettu siten, ettei lakia sovellettaessa synny päällekkäisyyttä lastensuoje-

lulain kanssa. Lisäksi on tehty useita tarkennuksia tietosuojaa koskeviin säännöksiin.

Esitysluonnos on käsitelty lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin politiikkaohjelman ministeriryhmässä, työ-, koulutus- ja elinkeinoasiainneuvostossa, sivistyspoliittisessa ministeriryhmässä sekä kunnallistalouden ja hallinnon neuvottelukunnassa.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Hallituksen esityksessä laiksi perusopetuksen muuttamisesta (HE 109/2009 vp) on ehdotettu täydennettäväksi perusopetuslain säännöksiä henkilötietojen käsittelystä, salassapidosta ja luovuttamisesta. Perusopetuslakiin on ehdotettu lisättäväksi säännökset salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta oppilashuoltotyöhön osallistuvien henkilöiden välillä. Edelleen säädettäisiin opetuksen järjestäjän oikeudesta saada sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaiselta oppilaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömiä tietoja. Lisäksi säädettäisiin opetuksen järjestäjän velvollisuudesta toimittaa tietyn oppilaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät salassa pidettävät tiedot uudelle opetuksen järjestäjälle oppilaan muuttaessa tai vaihtaessa toisen opetuksen järjestäjän oppilaitokseen.

Edellä mainitulla esityksellä ja nyt annettavalla esityksellä ei kuitenkaan ole sellaista riippuvuutta toisistaan, joka vaikuttaisi nyt annettavan esityksen käsittelyyn eduskunnassa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Nuorisolaki

2 §. Määritelmät. Pykälässä säädetään nuorisolaissa käytettävistä määritelmistä. Säännökseen ehdotetaan lisättäväksi uutena 5 a kohta, jossa määritellään monialainen yhteistyö. Monialaisella yhteistyöllä tarkoitetaan paikallistasolla toteutettavaa eri toimialojen viranomaisten yhteistyötä. Mukana ovat sekä kunnalliset että valtion viranomaiset. Myös kirkon paikallisviranomaiset voisivat osallistua monialaiseen yhteistyöhön.

Eri viranomaisten välistä yhteistyötä on vakiintuneesti kutsuttu moniammatilliseksi yhteistyöksi. Kyse on lähtökohtaisesti samasta asiasta, mutta monialainen yhteistyö kuvaa toiminnan luonnetta aikaisempaa selkeämmin. Monialaisen yhteistyön käsitteellä halutaan laajentaa toiminta eri sektoreiden ja toimialojen yhteistyöksi eikä kyse ole esimerkiksi yhteistyöstä ainoastaan eri ammattiryhmien välillä saman sektorin sisällä.

7 §. Nuorisotyön ja -politiikan kehittäminen ja toteuttaminen. Pykälän 2 momentissa säädetään kunnan nuorisotyöhön ja -politiikkaan kuuluvista toimintamuodoista. Säännökseen ehdotetaan lisättäväksi kunnissa tarvittaessa järjestettävä etsivä nuorisotyö, jota tällä hetkellä toteutetaan valtion rahoituksella 132 kunnan alueella yleensä osana kuntien nuorisotyötä.

Voimassa olevan pykälän 3 momentin mukaan nuorisotyötä ja -politiikkaa toteutetaan moniammatillisena yhteistyönä paikallisten viranomaisten sekä yhteistyönä nuorten, nuorisoyhdistysten ja muiden nuorisotyötä tekevien järjestöjen kanssa. Koska eri toimialojen viranomaisten laaja-alainen, nykyisin moniammatilliseksi nimetty yhteistyö määriteltäisiin jatkossa 2 §:n 5 a kohdassa monialaiseksi yhteistyöksi, ehdotetaan tätä vastaavat muutokset tehtäväksi myös tähän säännökseen. Muutokset ovat luonteeltaan teknisiä.

7 a §. Monialainen yhteistyö. Uudessa pykälässä ehdotetaan säädettäväksi nuorisolaissa tarkoitettua monialaisesta yhteistyöstä ja

sen toimintamuotona nuorten ohjaus- ja palveluverkostosta ja sen tehtävistä.

Pykälän 1 momentin mukaan kunnassa tulisi olla paikallisten viranomaisten monialaisen yhteistyön yleistä suunnittelua ja toimeenpanon kehittämistä varten nuorten ohjaus- ja palveluverkosto. Halutessaan useammat kunnat voisivat koota yhteisen verkoston. Ainakin pienissä kunnissa verkoston koostuminen voisi olla tarkoituksenmukaista kuntien välisenä yhteistyönä. Useiden kuntien yhteinen verkosto helpottaisi myös valtion paikallishallinnon eli työ-, poliisi- ja puolustusviranomaisten osallistumista verkostotyöhön. Toimiva yhteistyö luo puitteet sille, että eri viranomaisten palveluista voidaan rakentaa nuorten yksilöllisiä tarpeita vastaavia palvelukokonaisuuksia.

Kunnissa voi jo nykyisin olla lakisääteisiä monialaisia yhteistyöryhmiä. Tällaisia ovat ainakin lastensuojelulain 12 §:ssä ja kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetun lain 5 §:ssä tarkoitettu ryhmät. Toisaalta erilaisten kehittämishankkeiden yhteydessä kuntiin on voitu perustaa eri tahojen edustajista koottuja yhteistyöryhmiä tai verkostoja. Esimerkiksi oppilaanohjaukseen ja oppilashuoltoon liittyen on käynnissä erilaisia kehittämishankkeita, joissa on perustettu yhteistyöverkostoja oppilaiden huoltajien, eri viranomaistahojen ja palveluntuottajien lisäksi myös kunnan eri hallinnonalojen sekä eri koulu- ja oppilaitosmuotojen kanssa. Osa ryhmistä kootaan yksittäisiä asiakastarpeita varten, ja niissä ovat mukana asiakkaan kannalta keskeiset viranomaistahot. Osa ryhmistä taas käsittelee toimeksiantoonsa kuuluvia asioita laajemmasta, esimerkiksi palvelujen kehittämisenäkökulmasta.

Jos kuntaan jo aikaisemmin perustetulle yhteistyöryhmälle tai -verkostolle on annettu tehtäväksi käsitellä nuorten asioita, olisi järkevää, että sama toimielin voisi nuorisolakiin ehdotetuilla viranomaisilla tarvittaessa täydennettynä huolehtia myös lakisääteisen nuorten ohjaus- ja palveluverkoston tehtävistä. Tällöin kunnan ei tarvitsisi erikseen ryhtyä kokoamaan uutta erillistä nuorisolaissa tarkoitettua verkostoa.

Nuorten ohjaus- ja palveluverkostossa tulisi olla mukana nuorten kannalta keskeisimmät toimialat. Verkostoon nimettäisiin edustajat kunnan opetustoimesta, sosiaali- ja terveystoimesta sekä nuorisotoimesta. Valtion paikallishallinnon edustajina verkoston työhön osallistuisivat työ- ja poliisihallinnon edustajat. Lisäksi verkostoon voisi kuulua puolustushallinnon ja muiden viranomaisten edustajia, kuten esimerkiksi pelastustoimi ja asumisneuvonta. Myös kirkon viranhaltijoita voisi tarvittaessa kuulua verkostoon. Jos kunnassa järjestetään nuorten työpajatoimintaa ja etsivää nuorisotyötä, olisi näiden tahojen edustajien tarpeellista olla mukana verkostossa. Myös yhteistyö paikallisesti perusopetuksen jälkeistä koulutusta järjestävien tahojen kanssa olisi tärkeää.

Verkostot toimisivat vuorovaikutuksessa nuorten palveluja tuottavien yhteisöjen kanssa. Erilaiset järjestöt tekevät työtä nuorten keskuudessa. Yhteistyö kunnan ja valtion viranomaistahojen kanssa on hyödyllistä, koska se lisää yleistä tietoa nuorten kasvu- ja elinoloista. Verkosto tarjoaa mahdollisuuden yhteistyöhön myös eri vähemmistö- ja maahanmuuttajaryhmien kanssa.

Laissa ei säädettäisi siitä, minkä sektorin vastuulle verkoston kokoaminen ja muu koordinointi kuuluu. Kunta voisi paikallisista lähtökohdista päättää, mikä toimiala tai viranhaltija verkoston toiminnasta vastaa. Tämä mahdollistaa kuntien erilaisten organisaattiorakenteiden ja resurssien huomioon ottamisen.

Laissa ei myöskään säädettäisi siitä, millä organisaatiotasolla verkostoon tulisi osallistua. Verkoston työhön osallistuminen kuuluisi viranhaltijan normaaleihin työtehtäviin ja tulisi siten määritellä osaksi verkostoon osallistuvien viranhaltijoiden toimenkuvia. Verkoston työn onnistumisen ehdottomana edellytyksenä on, että verkostoon kuuluvat henkilöt välittävät saamaansa tietoa edelleen omalla toimialallaan. Verkostomaisessa sektorirajat ylittävässä yhteistyössä on erityisen tärkeää kehittää uusia toimintamalleja ja käyttää hyödyksi esimerkiksi tietotekniikan erilaisten verkostojen mahdollisuuksia.

Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto ei käsitelisi yksittäistä nuorta koskevia asioita vaan toimisi yleisemmällä tasolla eri viran-

omaisten välisenä yhteistyöfoorumina. Monialaisen yhteistyöverkoston kokoamisvelvoitetta ei voida pitää kunnalle osoitettavana uutena tehtävänä, sillä velvoitteen taustalla on jo nykyisin nuorisolain mukaisesti kunnan tehtäviin kuuluva nuorisotyö ja -politiikka, johon kuuluu osaltaan nuorten kasvu- ja elinolojen parantaminen. Tarkoituksena on kannustaa kuntia tämän tehtävän toteuttamisessa yhä tiiviimpään ja rationaalisempaan yhteistyöhön eri sektoreiden välillä. Eri sektoreiden lainsäädäntöön sisältyy jo nyt yleisen ja yksilötason yhteistyöhön ja yhteiseen suunnitteluun velvoittavia säännöksiä. Ehdotetulla muutoksella laajennettaisiin mukana olevien hallinnonalojen määrää sekä vahvistettaisiin kokonaisvaltaista näkökulmaa nuorten kasvu- ja elinolojen parantamisessa.

Esityksen tarkoituksena ei ole säätää uudesta nuorille suunnatun palvelun järjestämisestä. Kukin viranomaisen järjestää toimialansa palvelut oman sektorilainsäädäntönsä ja käytettävissä olevien määrärahojen puitteissa ja tarvittaessa yhteistyössä toisten sektorien kanssa. Monialaisen yhteistyön tarkoituksena on koordinoita sitä, että eri viranomaiset suunnitellessaan omia palvelujaan olisivat nykyistä paremmin tietoisia siitä, mitä tarpeita nuorilla on, millaiset ovat nuorten kasvu- ja elinolot ja mitä palveluja muut toimijat tarjoavat.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin yksityiskohtaisemmin nuorten ohjaus- ja palveluverkoston tehtävistä. Tehtävät on koottu eri toimialojen kehittämishankkeissa koetelluista yhteistyömalleista. Verkostolla pyritään parantamaan nuorille suunnattujen palvelujärjestelmien keskinäistä toimivuutta ja vaikuttavuutta.

Erilaisissa monialaisen verkoston kehittämishankkeissa on sovittu nuorille suunnattujen palvelujen yhteisistä toimintatavoista, vahvistettu toimialojen keskinäistä yhteistyötä muun muassa määrittelemällä käsitteistöä sekä toimialojen näkökulmaa nuorten kasvu- ja elinoloihin. Samalla on lisätty kunkin toimialan tietoa muiden sektoreiden nuorten palveluista ja mahdollisuuksista. Monialaisissa verkostoissa on päästy laajasti hyödyntämään yhteisen kohderyhmän elämäntilanteen ja olosuhteisiin liittyviä tietoja ja parhaimmillaan nopeasti reagoimaan muuttune-

siin tilanteisiin kuten esimerkiksi taloudelliseen suhdannemuutokseen. Verkostoyhteistyö on luonut yhteisen työn periaatteen, jossa kukin toimiala parantaa ja kehittää nuorten palvelujaan tietoisena toisten toimijoiden tavoitteista ja toiminnan vaiheesta. Tällainen yhteistyö on edistänyt kunnan ja valtion paikallistason toimialojen nuorten palvelujen koordinoitua ja tehokkaampaa hyödyntämistä alueen nuorten parhaaksi.

Ensimmäisenä tehtävänä verkoston tulisi koota paikallisesti tiedot nuorten kasvu- ja elinoloista ja niiden pohjalta arvioida nuorten tilannetta päätöksenteon ja suunnitelmien tueksi. Verkoston etuna olisi suora keskusteluyhteys eri sektoreiden asiantuntijoiden ja päätöksentekijöiden välillä. Tässä tehtävässä verkoston tulisi pyrkiä vastaamaan kysymyseen, mikä on alueen nuorten kasvu- ja elinolo-tilanne.

Verkostolla olisi mahdollista tuottaa ajankohtaista ja monipuolista tietoa muun muassa kunnan luottamushenkilöiden käyttöön. Verkosto voisi esimerkiksi hyödyntää jo aiemmin koottuja tietoja nuorten kasvu- ja elinoloista ja myös vahvistaa nuorten näkökulman esilletuomista paikallisessa suunnittelussa. Esimerkiksi lastensuojelulain 12 §:ssä tarkoitetun suunnitelman valmisteluun verkoston tehtävillä olisi mielekkäitä yhtymäkohtia.

Tarkoituksena ei ole tehdä päällekkäistä työtä muualla lainsäädännössä edellytettävien velvoitteiden kanssa vaan hyödyntää jo olemassa olevaa tietopohjaa nykyistä laajemmin nuorten kasvu- ja elinolojen parantamiseksi. Koottuja tietoja voidaan hyödyntää myös alueellisessa ja valtakunnallisessa päätöksenteossa. Verkosto voisi tarvittaessa koota paikallistason yleisiä tietoja esimerkiksi nuorten koulu- ja opiskelutilanteesta, toimeentulo- tai muista asiakkuuksista, työllisyystilanteesta, asumisesta ja harrastuksista. Verkostossa voitaisiin yhdessä etsiä ratkaisumalleja myös paikkakunnalla yhtäkkisesti esiintyviin nuorten ongelmallisiin ilmiöihin, kuten esimerkiksi muotipäihteiden käyttöön.

Toisena tehtävänä verkoston tulisi edistää nuorille suunnattujen palvelujen yhteensovittamista ja vaikuttavuutta tavoitteena palvelujen riittävyys, laadukkuus ja saavutettavuus. Verkoston tulisi 1 kohdassa koottujen tieto-

jen perustella kartoittaa toiminta-alueensa eri sektoreiden palvelut ja tunnistaa niiden mahdolliset katvealueet. Tähän liittyen verkosto voisi arvioida myös työpajapalvelujen ja etisivän nuorisotyön tarvetta paikallistasolla. Lisäksi verkosto voisi suunnitella näiden palvelujen toteuttamista kunnassa.

Eri toimialojen edustajat voisivat tuoda verkostolle tietoja oman sektorinsa nuoriin liittyvistä uudistuksista tai tarpeista. Verkoston tulisi arvioida erilaisten palvelujen tarvetta ja saatavuutta kokonaisuutena. Tällaisella arvioinnilla voitaisiin tunnistaa esimerkiksi tilanteet, joissa jonkun toimialan asiakkaana on sellaisia nuoria, jotka ensisijaisesti tarvitsevat jonkun toisen sektorin palveluja. Esimerkiksi työhallinto voisi välittää tietoa alueen työmarkkinatilanteesta ja työntajien tarpeista, millä voi olla merkitystä esimerkiksi nuorille alueella järjestettävää ammatillista koulutusta suunniteltaessa. Verkoston avulla voitaisiin parantaa viranomaisyhteistyötä myös asevelvollisten kutsunnoissa. Verkoston suunnitellessa palvelujen riittävyttä ja yhteensovittamista sekä mahdollista palvelujonojen purkua nuorille lähtökohtana tulee olla palvelujen saavutettavuus nimenomaan nuoren näkökulmasta.

Kolmantena tehtävänä verkoston tulisi suunnitella ja tehostaa yhteisiä menettelytapoja nuorten palveluihin ohjautumiseksi ja tarvittaessa palvelusta toiseen siirtymiseksi. Vaikka verkoston toiminta koskee kaikkia alueen nuoria, erityishuomiota tulisi kiinnittää syrjäytymisvaarassa olevien nuorten sujuvaan ohjaantumiseen palvelusta toiseen niin sanotusti saattaen vaihtamalla. Jos nuoren elämäntilannetta pystytään hänen tarpeitaan ja kykyjään vastaavasti joustavasti tukemaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, on siitä etua ennen kaikkea nuorelle itselleen ja hänen lähipiirilleen mutta myös yhteiskunnalle. Tällöin riittävän varhainen ongelmien tunnistaminen ja niissä tukeminen on mahdollista.

Neljäntenä tehtävänä verkoston tulisi edistää nuorten palveluiden järjestämiseen liittyvän tietojen vaihdon sujuvuutta suunnittele- malla yhteisiä menettelytapoja viranomaisten kesken. Tavoitteena on, että paikallistason toimijat voisivat nykyistä yhtenäisemmin so-

veltaa henkilötietojen siirtoon liittyviä säännöksiä.

Verkosto voisi tietosuojavaatimukset huomioon ottaen hyödyntää myös tietotekniikan mahdollisuuksia viranomaisten välisen tiedonkulun kehittämisessä. Tältä osin verkoston toiminta tukisi erityisesti asiakaspalvelussa olevien viranhaltijoiden työtä.

7 b §. *Etsivä nuorisotyö.* Uudessa pykälässä säädettäisiin etsivästä nuorisotyöstä sekä sen tehtävistä ja toteuttamisesta kunnissa.

Pykälän 1 momentin mukaan etsivän nuorisotyön tehtävä olisi kaksivaiheinen. Ensimmäiseksi etsivän nuorisotyön tulisi yrittää tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja toiseksi etsivän nuorisotyön tulisi pyrkiä löytämään apua tällaiselle nuorelle.

Tarkoituksena on, että etsivät nuorisotyöntekijät pitäisivät yhteyttä nuoriin ja tapaisivat heitä myös nuorten omissa ajanviettopaikoissa, kauppakeskuksissa, tapahtumissa, kodeissa ja Internetissä. Tätä kautta etsivä nuorisotyö saisi mahdollisimman ajankohtaista tietoa nuorten elämäntilanteista.

Nuori voisi itse hakeutua etsivän nuorisotyön pariin. Myös nuoren lähipiiriin aikuiset, toiset nuoret ja eri viranomaiset voisivat pyytää etsivältä nuorisotyöltä apua tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori. Aktiivinen etsintä kohdistuisi erityisesti niihin nuoriin, joilla on vaikeuksia oma-aloitteisesti saavuttaa tai sitoutua julkisen sektorin palveluihin.

Etsivän nuorisotyöntekijän tulisi yrittää tavoittaa nuori ja päästä yhdessä suunnittelemaan nuoren elämänsä vahvistamista. Tavoitettuaan nuoren etsivä nuorisotyö yrittäisi nuoren tukena etsiä nuorelle paikallisia palveluja ja auttaa niihin hakeutumisessa. Nuoren toivomuksesta etsivän nuorisotyön tehtäviä hoitava henkilö voisi olla nuoren tukena asioitaessa viranomaispalveluissa.

Etsivän nuorisotyön tarkoituksena olisi auttaa nuorta saavuttamaan sellaiset palvelut ja muun tuen, joilla edistetään hänen kasvuaan ja itsenäistymistään sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille. Ensimmäiseksi etsivää nuorisotyötä tehtäisiin perustuen nuoren itsensä antamiin tietoihin ja hänen omaan arvioonsa tuen tarpeesta. Alaikäisten nuorten kohdalla tilannetta tulisi käydä läpi yhdessä huoltajan kanssa, jollei se selkeästi olisi nuoren edun vastaista.

Etsivä nuorisotyö ei tarjoaisi palveluja, vaan pyrki yhdessä nuoren kanssa etsimään sopivan reitin nuoren elämänsä tueksi. Etsivä nuorisotyöntekijä toimisi nuoren avustajana palveluihin pääsemiseksi.

Etsivän nuorisotyön toiminta voisi lisätä paikallisesti nuorten palvelujen kysyntää. Palvelujen riittävyyteen paikallistasolla tulisi kiinnittää huomiota muun muassa nuorten ohjaus- ja palveluverkostossa. Toisaalta etsivän nuorisotyön avulla voitaisiin vähentää esimerkiksi sovittujen asiakastapaamisten ennakoimattomia peruuntumisia tai nopeuttaa nuoren pääsyä tarvitsemiinsa palveluihin. Näin parannettaisiin asiakaspalvelujen riittävyyttä ja varhaista tukea. Lähtökohtana olisi, että nuori tavoitetaan ja varmistetaan siitä, että nuorelle on tarjottu mahdollisuus saada tarvitsemaansa ohjausta ja neuvontaa.

Nuorelle ei syntyisi velvollisuutta ottaa vastaan etsivän nuorisotyön palvelua tai sen avulla suunniteltuja palveluja tai muuta tukea. Muualla lainsäädännössä säädetään erikseen tilanteista, joissa nuoren on hakeuduttava aktiivisesti koulutukseen tai töihin. Esimerkiksi työttömyysturvallaissa (1290/2002) säädetään alle 25-vuotiaiden ammatillista koulutusta vaille olevien nuorten velvollisuudesta osallistua yhteishakuun työmarkkinatuen saamisen edellytyksenä sekä muusta velvollisuudesta osallistua työllistämistä edistäviin palveluihin työttömyysetua saadakseen.

Vuonna 2008 valtionavustuksella tuetussa etsivässä nuorisotyössä nuoria autettiin esimerkiksi mielenterveyspalveluihin, kuntoutukseen ja muuhun terveydenhuoltoon, sosiaalitoimeen, velkaneuvontaan, työ- ja elinkeinotoimistoon, työpajalle, asumisneuvontaan, opiskelemaan ja oppisopimuskoulutukseen sekä asioimaan poliisin kanssa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin etsivän nuorisotyön järjestämisestä kunnassa. Kunta voisi tarvittaessa 7 §:n 2 momentin mukaisesti järjestää etsivää nuorisotyötä. Jotta etsivän nuorisotyön yksilönsuojaan liittyvät kysymykset tulisivat asianmukaisesti hoidetuksi, kunnan tulisi nimetä etsivän nuorisotyön toimeenpanosta vastaava henkilö, joka on virka- tai työsopimussuhteessa kuntaan. Kuntalain (365/1995) 44 §:n mukaan kunnan palveluksessa oleva henkilöstö on virkasuhteessa

sa tai työsopimussuhteessa kuntaan. Tehtävää, jossa käytetään julkista valtaa, hoidetaan virkasuhteessa. Etsivä nuorisotyö ei sisältäisi julkisen vallan käyttöä. Etsivässä nuorisotyössä ei voitaisi yksipuolisesti päättää toisen edusta, oikeudesta tai velvollisuudesta eikä antaa toista velvoittavia määräyksiä tai muulla tavalla tosiasiallisesti puuttua toisen etuun tai oikeuteen.

Etsivällä nuorisotyöntekijällä tulisi olla riittävä koulutus ja kokemus nuorten kanssa tehtävästä työstä. Riittävänä koulutuksena voitaisiin pitää esimerkiksi nuoriso- tai sosiaalityöntekijän, yhteisöpedagogin, erityisopettajan tai -sairaanhoitajan, psykologin tai muuta vastaavaa koulutusta.

Riittävänä kokemuksena voitaisiin pitää vähintään muutaman vuoden työkokemusta, jonka pohjalta etsivällä nuorisotyöntekijällä olisi valmiudet auttaa tukea tarvitsevaa nuorta. Esimerkiksi julkisen sektorin palvelujärjestelmän tuntemus edesauttaisi työn menestyksellistä hoitamista. Etsivään nuorisotyöntekijään sovelletaan lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annettua lakia (504/2002).

Kunnan organisoimana säännöksessä mainittu termi "etsivä nuorisotyö" ei rajaisi tässä kuvatusta toiminnasta pois muita vastaavassa tarkoituksessa luotuja toimintamalleja, jotka mahdollisesti ovat erinimisiä, mutta jotka toimivat samoin työottein ja periaattein. Etsivää nuorisotyötä on toteutettu esimerkiksi projektinimellä Fältare, Koppari, Löydä Mut!, Navigaattori Siipi-Vingen ja Sieppari. Kunta voisi edelleen halutessaan organisoida etsivän nuorisotyön toiminnan sellaisella nimikkeellä, joka on sille sopivin.

Etsivää nuorisotyötä toteuttaisivat kunta tai useammat kunnat yhdessä. Etsivä nuorisotyö vastaisi nuorten auttamisesta toimialueellaan yhden tai useamman kunnan alueella. Etsivän nuorisotyön toteuttamisesta päätettäisiin kunnassa ja työ voitaisiin toteuttaa hankkimalla palveluja nuorten palveluja tuottavalta yhteisöltä esimerkiksi toimeksiantosopimuksella. Toimeksiannon saaja sitoutuisi sopimuksessa noudattamaan toiminnassaan muun muassa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999), henkilötietolain (523/1999) ja nuorisolain säännöksiä.

Jos kunta tekisi yksityisen palveluntuottajan kanssa toimeksiantosopimuksen etsivää nuorisotyötä koskevan palvelun tuottamisesta, kunnan asianomainen toimielin olisi sopimuksen piiriin kuuluvissa palveluissa kerättyjen tietojen henkilötietolain 3 §:n 4 kohdassa määritelty rekisterinpitäjä, joka vastaisi henkilötietojen käsittelystä. Toiminnassa kerättävät tiedot pysyisivät viranomaistietoina riippumatta siitä, kuka tietoja käsittelee.

Yksityinen palveluntuottaja keräisi ja käsitelisi asiakastietoja sopimuksessa sovitun mukaisesti. Henkilötietolain 5 §:n mukaan rekisterinpitäjän lukuun toimivan itsenäisen elinkeinon tai toiminnanharjoittajan on käsiteltävä henkilötietoja laillisesti ja noudatettava huolellisuutta ja hyvää tietojenkäsittelytapaa. Sen on myös lain 32 §:n mukaan ennen tietojen käsittelyyn ryhtymistä annettava rekisterinpitäjälle asianmukaiset selvitykset ja sitoumukset ja muutoin riittävät takeet henkilötietojen suojaamisesta.

Hankittaessa palveluja yksityiseltä nuorten palveluja tuottavalta yhteisöltä kunnan olisi varmistettava, että palvelut järjestetään nuorisolain mukaisesti. Niiden tulisi vastata sitä tasoa, jota edellytetään vastaavalta kunnalliselta toimijalta. Esimerkkinä laatuvaatimuksesta voidaan mainita henkilöstön kelpoisuus- ja salassapitovaatimukset.

Henkilötietojen käsittelyn kannalta kuntien keskinäinen sopimus palvelun järjestämisestä merkitsisi sitä, että sopimuksessa mukana olevat kunnat tuottaisivat toisilleen palvelua toimeksiantosopimuksen perusteella ja toistensa lukuun.

7 c §. *Tietojen luovuttaminen etsivää nuorisotyötä varten.* Uudessa pykälässä ehdotetaan säädettäväksi nuorten yksilöinti- ja yhteystietojen luovuttamisesta laissa määriteltyissä tilanteissa etsivää nuorisotyötä varten. Tällöin nuori ei itse olisi oma-aloitteisesti hakeutunut etsivän nuorisotyön eikä minkään muunkaan viranomaisen palvelun piiriin tai hän olisi keskeyttämässä palvelun.

Nuoren yksilöinti- ja yhteystiedot sisältäisivät nuoren nimen, henkilötunnuksen sekä puhelinnumeron, sähköpostiosoitteen, osoitteen tai muun tiedon, jonka perusteella nuoreen on mahdollista saada yhteys. Tiedot eivät ole henkilötietolain mukaan arkaluonteisina pidettäviä. Henkilötunnus on kuitenkin

henkilön yksiselitteisesti yksilöivä tieto ja sen käsittelystä säädetään rajoituksia henkilötietolaissa. Henkilötunnuksen käytössä olisi noudatettava erityistä huolellisuutta. Rekisterinpitäjänä etsivän nuorisotyön olisi muun muassa huolehdittava siitä, että henkilötunnusta ei merkitä tarpeettomasti henkilörekisterin perusteella tulostettuihin tai laadittuihin asiakirjoihin.

Pykälän 1 momentin mukaan tietojen luovuttaminen etsivää nuorisotyötä varten nuoren auttamiseksi edellyttäisi pääsääntöisesti nuoren nimenomaista suostumusta. Tämä olisi lähtökohtana kaikissa tilanteissa, jolloin viranomainen tai joku muu taho havaitsee nuorella tuen tarvetta, muttei omilla toimillaan kykene tavoittamaan tai auttamaan nuorta. Nuoren suostumus olisi aina ensisijainen vaihtoehto.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tilanteista, jolloin nuoren yhteystiedot voitaisiin luovuttaa etsivää nuorisotyötä varten salassapitosäännösten estämättä ja ilman suostumusta. Tietyille viranomaiselle säädettäisiin selkeä velvoite luovuttaa nuorta koskevat tiedot etsivää nuorisotyötä varten nuoren tavoittamiseksi ja varhaisen tuen toteuttamiseksi. Tietojen luovuttamisen tarkoituksena on turvata nuorelle mahdollisuus saada viiveettä apua ja tietoa julkisista palveluista, joita hän voi tarvita. Kaikki säännöksessä tarkoitetut tiedot luovutettaisiin nuoren kotikunnalle, joka toimittaisi ne etsivälle nuorisotyölle, jos sitä kunnassa järjestetään. Viranomaisen tiedossa olevien muiden kuin nuoren yksilöinti- ja yhteystietojen käsittelyssä sovellettaisiin henkilötietolain säännöksiä. Arkaluonteisten tietojen luovuttamisessa edellytettäisiin asianomaisen suostumusta.

Momentin ensimmäisen kohdan mukaan opetuksen järjestäjän olisi luovutettava nuorten kotikuntaan tiedot kaikista perusopetuksen päättäneistä nuorista, jotka eivät ole sijoittuneet perusopetuksen jälkeisiin opintoihin. Etsivällä nuorisotyöllä olisi salassapitosäännösten estämättä oikeus saada kunnan alueella toimivalta opetuksen järjestäjältä opiskelupaikkaa vaille jääneiden nuorten yksilöinti- ja yhteystiedot.

Peruskoulun opinto-ohjaajilla on käyttöoikeus valtakunnalliseen opiskelijavalintarekisteriin. Opinto-ohjaajan tulisi luovuttaa etsi-

välle nuorisotyölle tiedot peruskoulun päättäneestä nuoresta silloin, kun nuori ei ole yhteishaussa tai sitä seuranneessa täydennysshaussa saanut opiskelupaikkaa. Tiedot tulisi luovuttaa myös silloin, jos peruskoulun päättänyt nuori ei vastaanota saamaansa opiskelupaikkaa tai ei aloita opintojaan.

Opetuksen järjestäjä voisi jättää tiedot luovuttamatta pykälän 3 momentissa tarkoitetun kokonaisharkinnan perusteella. Tarkoituksena on, että peruskoulun opinto-ohjaajat voisivat alustavasti arvioida opiskelupaikkaa vaille jääneiden nuorien tilanteen ja luovuttaa etsivälle nuorisotyölle vain niiden nuorten tiedot, joiden opinto-ohjaaja arvioi tarvitsevan tukea ja joita opinto-ohjaaja ei itse tavoita tai kykene auttamaan.

Momentin toisen kohdan mukaan koulutuksen järjestäjän olisi salassapitosäännösten estämättä luovutettava etsivää nuorisotyötä varten nuoren kotikunnalle sellaisen nuoren yksilöinti- ja yhteystiedot, joka alle 25-vuotiaana keskeyttää opinnot ammatillisessa tai lukiokoulutuksessa. Tietoja ei luovutettaisi, jos nuori 3 momentissa tarkoitetun arvion perusteella ei näyttäisi tarvitsevan tukea.

Myös yliopisto- tai ammattikorkeakouluopinnot keskeyttävä nuori voi olla tuen tarpeessa. Lakiehdotukseen ei ole ollut mahdollisuutta sisällyttää näitä nuoria koskevaa tiedonsiirtovelvoitetta. Yliopisto tai ammattikorkeakoulu voisi kuitenkin tarvittaessa pykälän 4 momentin perusteella ilmoittaa etsivää nuorisotyötä varten yksilöinti- ja yhteystiedot nuoresta, jonka arvioidaan tarvitsevan tukea.

Momentin kolmannen kohdan mukaan puolustusvoimien ja siviilipalveluskeskuksen olisi salassapitosäännösten estämättä luovutettava nuoren kotikuntaan sellaisen alle 25-vuotiaan nuoren tiedot, joka vapautetaan varusmies- tai siviilipalveluksesta palveluskelpoisuuden puuttumisen takia tai joka keskeyttää palveluksen. Tiedot luovutetaan, jos nuorella 3 momentin kokonaisarvion perusteella arvioidaan olevan tuen tarve.

Asevelvollisuuslain (1438/2007) 9 §:n mukaan asevelvollisen palveluskelpoisuudella tarkoitetaan sitä, että asevelvollinen suoriutuu laissa tarkoitetusta palveluksesta eikä vaaranna omaa tai muiden palvelusturvallisuutta. Palvelukseen voidaan määrätä vain

palveluskelpoinen asevelvollinen. Siviilipalveluslain (1446/2007) 23 §:ssä on vastaavanlainen säännös siviilipalvelukseen määrättävän henkilön palveluskelpoisuudesta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tilanteista, joissa nuoren tiedot voitaisiin jättää luovuttamatta etsivää nuorisotyötä varten. Nuori on esimerkiksi voinut opiskelupaikan sijasta saada työpaikan tai hän on lähtenyt ulkomaille opiskelemaan tai töihin. Tällaisissa tilanteissa opetuksen tai koulutuksen järjestäjä, puolustusvoimat tai siviilipalveluskeskus voisivat käytettävissään olevien tietojen pohjalta ja nuoren tilanne ja tuen tarve kokonaisuudessaan huomioon otettuna arvioida, ettei tiedon luovuttaminen ole nuoren auttamiseksi tarpeen. Tällöin katsottaisiin, ettei nuori ole etsivän nuorisotyön tarjoaman avun tarpeessa. Tietojen luovuttamattajättämistä ei tarvitsisi erikseen dokumentoida.

Pykälän 4 momentin mukaan myös muu kuin tässä pykälässä tarkoitettu viranomainen voisi salassapitosäännösten estämättä ja ilman nuoren suostumusta oma-aloitteisesti luovuttaa etsivää nuorisotyötä varten varhaisen tuen ja nuoren tavoittamisen varmistamiseksi sellaisen nuoren yksilöinti- ja yhteystiedot, jonka viranomainen arvioi olevan nuoren elämäntilannetta edistävien ja tukevien palvelujen tarpeessa. Tämä nopeuttaa nuoren pääsemistä palveluihin.

Säännöksessä tarkoitettu tilanne voisi syntyä esimerkiksi silloin, jos nuori on ollut työ- ja elinkeinotoimiston asiakkaana ja hän toistuvasti laiminlyö osallistumisen sovittuihin toimenpiteisiin tai tapaamisiin eikä häntä tavoiteta ja työnhaku on päättymässä. Tällöin toimistolla voisi olla kokonaisuutena arvioituna perusteltu huoli siitä, että nuori on tuen tarpeessa. Myös peruskoulusta voitaisiin ilmoittaa etsivälle nuorisotyölle koulunkäynnin laiminlyövästä oppilaasta, jos koulun omat tukitoimet eivät tavoita nuorta ja jos myös nuoren huoltaja katsoo tarvittavan apua asian ratkaisemisessa.

Pykälän 5 momentin mukaan säännöksessä tarkoitetuista tietojenluovutuksista olisi ilmoitettava nuorelle itselleen. Jos nuori on alle 18-vuotias, olisi ilmoitus tehtävä myös huoltajalle. Huoltajalla on ensisijainen vastuu alaikäisen lapsen kasvusta ja hyvinvoinnista, mistä säädetään esimerkiksi lapsen huollosta

ja tapaamisoikeudesta annetussa laissa (361/1983) ja lastensuojelulaissa. Tätä huoltajan kasvatusvastuuta tulee tukea. Nuoren kasvun myötä hänen valmiutensa kantaa itsestään vastuuta paranevat ja täysi-ikäisyys vahvistaa vastuun. Jos kuitenkin arvioidaan, että nuori tarvitsee tukea kasvussaan ja itseenäistymisessään sekä hakeutumisessaan palveluihin, viranomaisella on perusteltu syy toimia.

Etsivä nuorisotyö on luonteeltaan tukipalvelu, jonka vastaanottamiseen kenelläkään ei ole velvollisuutta. Jos etsivä nuorisotyö luovuttaisi nuoren tietoja edelleen, se voisi tapahtua vain jäljempänä 7 d §:n 2 momentissa kuvatulla tavalla sekä alaikäisen nuoren että hänen huoltajansa suostumuksella.

Pykälän 6 momentissa säädettäisiin lastensuojeluilmoituksen ensisijaisuudesta verrattuna etsivää nuorisotyötä varten luovutettuihin tietoihin. Jos nuoresta tehdään lastensuojelulain 25 §:n mukainen ilmoitus, ei pykälässä tarkoitettuja tietoja luovutettaisi etsivää nuorisotyötä varten. Etsivän nuorisotyön kohderyhmänä olisivat lähtökohtaisesti sellaiset nuoret, jotka eivät ole lastensuojelullisten toimenpiteiden tarpeessa.

Etsivä nuorisotyö voisi saada tietoja nuoren tilanteesta myös ystäviltä tai muilta läheisiltä. Alle 18-vuotiaiden nuorten kohdalla ja lain edellytysten täytyessä kyse voisi olla myös lastensuojelulaissa tarkoitetuista tilanteista, jolloin etsivän nuorisotyöntekijän tulisi tehdä lastensuojelulaissa tarkoitettu ilmoitus lastensuojeluviranomaiselle.

7 d §. *Etsivää nuorisotyötä varten luovutettujen tietojen käsittely.* Uudessa pykälässä säädettäisiin etsivälle nuorisotyölle luovutettujen tietojen käsittelystä.

Pykälän 1 momentin mukaan nuoren yksilöinti- ja yhteystiedot voitaisiin luovuttaa sähköisesti. Toiminnassa noudatettaisiin henkilötietolakia. Etsivä nuorisotyö voisi yhdistää tai muutoin käsitellä tehtävässä saamiin tietoihin tuen tarpeessa olevien nuorten löytämiseksi ja varhaisen tuen antamiseksi.

Toiminnassa syntyneiden asiakirjojen käsittelystä ja arkistoinnista noudatettaisiin samoja periaatteita kuin muihinkin viranomaisten asiakirjoihin. Etsivän nuorisotyön asiakasrekisteri tulisi olla erillinen rekisteri, jolla olisi oma käyttötarkoituksensa, riippu-

matta siitä, miten kunta organisoisi toiminnan. Henkilötietojen käsittelystä vastaisi rekisterinpitäjänä kunta.

Henkilötietolain 9 § oikeuttaa käsittelemään vain toiminnan kannalta tarpeellisia tietoja. Käsiteltäessä yksittäistä nuorta koskevaa asiaa etsivässä nuorisotyössä kirjattaisiin nuoren yhteys- ja yksilöintitietojen ilmoittaja, päätetyt jatkotoimenpiteet sekä mitä tietoja ja kenelle nuoresta on annettu. Tietojen dokumentointi on etsivän nuorisotyön työväline. Sillä voidaan edistää myös nuoren sosiaalista vahvistumista ja osallisuutta esimerkiksi siten, että etsivä nuorisotyöntekijä ja nuori yhdessä tallentavat tiedot ja luovat sitä kautta yhteistä näkemystä nuoren tuen tarpeesta.

Henkilörekisteristä tulee henkilötietolain 10 §:n mukaan laatia jokaisen saatavilla oleva rekisteriseloste. Henkilötietojen käsittelystä tulee informoida rekisteröityä lain 24 §:ssä mainituin tavoin. Nuorella on myös henkilötietolain 26 §:n mukainen oikeus tarkastaa henkilörekisteriin talletetut tietonsa ja pyytää tarvittaessa niiden korjaamista. Luottamuksen säilyttämiseksi nuoren ja myös huoltajan on hyvä tietää, että nuoren yhteystiedot voidaan luovuttaa etsivälle nuorisotyölle, vaikka siihen ei ole saatu suostumusta.

Henkilörekisterissä olevia tietoja saisivat käyttää vain etsivään nuorisotyöhön osallistuvat henkilöt ja vain siinä laajuudessa kuin heidän työtehtävänsä ja vastuunsa sitä edellyttävät. Etsivän nuorisotyön tehtäviä hoitaville henkilöille on lain voimaantullessa tarpeen järjestää koulutusta ainakin asiakasrekisterin perustamiseen, henkilötietojen käsittelyyn, informointiin sekä rekisteröidyn oikeuksien toteuttamiseen liittyvistä kysymyksistä.

Etsivän nuorisotyön yhteydessä nuoresta voi syntyä tietoa, jota olisi tarkoituksenmukaista luovuttaa edelleen sille palvelun tarjoajalle, jolle nuori ohjataan. Tietojenluovutuksella voitaisiin varmistaa etsivän nuorisotyön avulla saattaen vaihtaminen palvelujen välillä. Kyseessä voivat olla myös arkaluonteiset tiedot. Tietojen luovuttamisesta ehdotetaan säädettäväksi pykälän 2 momentissa. Tietojen luovuttaminen voisi tapahtua aina vain nuoren nimenomaisen suostumuksen perusteella. Alaikäisen nuoren tietojen luovutuk-

seen tarvittaisiin myös nuoren huoltajan suostumus. Suostumuksen olemassaolo on välttämätön, koska nuorella ei missään tilanteessa ole velvoitetta ottaa vastaan tarjottuja palveluja.

Etsivässä nuorisotyössä eri lähteistä saatu- jen tietojen yhdistämisestä syntyneet tiedot olisi hävitettävä heti, kun ne eivät ole välttämättömiä tehtävän hoitamiseksi. Joskus nuoren tavoittaminen voi edellyttää useita yhteydenottoja ja nuorella voi olla tarvetta useille erilaisille palveluille. Nuoren tiedot olisi hävitettävä heti, kun nuori on voitu ohjata tarvitsemiinsa palveluihin. Jos nuori ilmoittaa, ettei halua tulla autetuksi, olisi tiedot siinäkin tilanteessa hävitettävä sen jälkeen, kun nuoren palveluntarve on arvioitu.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin etsivän nuorisotyön tehtäviä hoitavan henkilön salassapitovelvollisuudesta. Siitä säädetään sinänsä jo viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa. Erityislainsäädäntöön otettavalla säännöksellä on tarkoitus selkeyttää erityisesti niitä tilanteita, joissa kunta hankkii etsivän nuorisotyön palveluja ulkopuoliselta palveluntuottajalta. Erilliselle salassapitosäännökselle on myös käytännön kokemusten perusteella tarve. Etsivän nuorisotyön tulokellisuuden kannalta on tärkeää säilyttää asiakkaan luottamus palvelua kohtaan.

13 §. Muut valtionavustukset. Pykälässä säädetään nuorisotyöhön ja -politiikkaan liittyvistä määrärahoista, joita voidaan ottaa vuosittain valtion talousarvioon. Säännökseen ehdotetaan lisättäväksi nuorten työpaja-toiminta ja etsivä nuorisotyö, joita on tähän saakka rahoitettu nuorisotyön kehittämistoimintana.

1.2 Laki opiskelijavalintarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä

5 §. Tietojen luovuttaminen. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin uusi 4 a-kohta, jonka mukaan opiskelijavalintarekisteristä saa luovuttaa tietoja nuorisolain mukaista etsivää nuorisotyötä järjestävälle kunnalle salassapitosäännösten estämättä siinä määrin kuin tietojen luovuttaminen on tarpeen tämän tehtävän hoitamista varten.

Tietojenluovutukset voisivat koskea nuorisolakiin ehdotetun 7 c §:n 2 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja tilanteita. Näin rekistereistä voitaisiin luovuttaa nuorta koskevia tietoja etsivälle nuorisotyölle, jos nuori ei pääse koulutukseen, ei vastaanota opiskelupaikkaa, ei aloita tai keskeyttää opinnot.

2 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2010.

Etsivää nuorisotyötä koskevia säännöksiä sovellettaisiin sellaisiin, vuonna 2010 etsivää nuorisotyötä varten harkinnanvaraista valtionavustusta saaneisiin yhteisöihin, joilta kunta hankkii palveluja lain voimaantumisen jälkeen. Etsivää nuorisotyötä toteuttava yhteisö, joka ei ole sopinut kunnan kanssa toiminnan järjestämisestä, voisi jatkaa vuodeksi 2010 myönnettyllä valtionavustuksella toimintaansa tarkoitukseen osoitetun määrärahan puitteissa.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Ehdotettava laki nuorisolain muuttamisesta on merkityksellinen perustuslain 10 §:n 1 momentin kannalta. Sen mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Henkilötietojen suojasta säädetään lainkohdan mukaan tarkemmin lailla. Perusoikeusuudistusta koskevan hallituksen esityksen mukaan säännös viittaa tarpeeseen lainsäädännöllisesti turvata yksilön oikeusturva ja yksityisyyden suoja henkilötietojen käsittelyssä, rekisteröinnissä ja käyttämisessä (HE 309/1993 vp, s. 53). Säännöksessä edellytetään lainsäätäjän säätävän henkilötietojen suojasta, mutta siinä jätetään sääntelyn yksityiskohdat lainsäätäjän harkintaan (PeVM 25/1994 vp).

Henkilötietojen käsittelystä on säädettävä lailla. Yleinen henkilötietojen suoja koskeva laki on henkilötietolaki. Jos on tarkoitus poiketa henkilötietolaissa säädetyistä velvoitteista, on säännökset otettava lakiin. Lain tasoista sääntelyä tarvitaan, jos kysymys on erityissäännöksistä, jotka koskevat muun muassa henkilötietojen sallittuja käyttötar-

koituksia, mukaan luettuina tietojen luovutettavuus, henkilörekisterien yhdistämistä sekä tietojen antamista teknisen käyttöyhteyden avulla ja tietojen säilytysaikaa (PeVL 25/1998 vp, PeVL 14/2002 vp, PeVL 30/2005 vp, PeVL 12/2002 vp).

Esitykseen sisältyvä lakiehdotus laiksi nuorisolain muuttamisesta sääntelisi tiedon luovuttamisesta etsivää nuorisotyötä varten sekä näin saatujen tietojen yhdistämistä (7 c ja 7 d §). Ehdotuksen mukaan etsivä nuorisotyö saisi laissa osoitettavilta tahoilta laissa tarkkarajaisesti määritellyt tiedot, jotka olisivat tarpeen sellaisen nuoren yksilöimiseksi, joka on vaarassa jäädä koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle tai syrjäytyä. Samassa tarkoituksessa etsivässä nuorisotyössä voitaisiin yhdistää ja käsitellä eri tahoilta saadut tietoaineistot.

Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä on katsottu, että henkilörekisterien yhdistämisestä on säädettävä laissa. Jos eri rekisterissä olevia henkilötietoja yhdistetään valvontatarkoituksessa, perustuslakivaliokunnan mukaan on tarpeen säätää yhdistämisen perusteella saatujen tietojen hävittämisaikojista samoin kuin kiellosta luovuttaa edelleen yhdistämällä saatuja tietoja (ks. esim. PeVL 14/2002 vp 30/2005 vp). Vaikka lakiehdotuksessa tarkoitettu rekistereiden yhdistäminen ei tapahdukaan valvontatarkoituksessa, lakiehdotuksen 7 d § on muotoiltu ottaen huomioon perustuslakivaliokunnan edellä kuvattu lausuntokäytäntö.

Kunta voisi tarvittaessa järjestää etsivää nuorisotyötä. Tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi kunta voisi 7 b §:n 2 momentin mukaan hankkia palveluja myös nuorten palveluja tarjoavilta yhteisöiltä. Kunta vastaisi siitä, että palvelut järjestetään tämän lain mukaisesti. Rekisterinpitäjänä kunta vastaisi myös toiminnassa syntyneiden tietojen käsittelystä. Etsivässä nuorisotyössä ei voida asettaa nuorelle velvollisuuksia tai oikeuksia. Ehdotus ei vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia eikä sisällä merkittävää julkisen vallan käyttöä. Etsivää nuorisotyötä koskevan palvelun hankkimista ei voida katsoa myöskään perustuslain 124 §:ssä tarkoitettuksi julkisen hallintotehtävän antamiseksi muulle kuin viranomaiselle.

Edellä olevan perusteella katsotaan, että lakiehdotus voitaisiin hyväksyä tavallisen lain säätämisenjärjestyksessä. Koska asia voi olla tulkinnanvarainen, olisi suotavaa, että esitys saatetaan eduskunnan perustuslakivaliokunnan käsiteltäväksi.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**nuorisolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 27 päivänä tammikuuta 2006 annetun nuorisolain (72/2006) 7 §:n 2 ja 3 momentti ja 13 § sekä
lisätään lain 2 §:ään uusi 5 a kohta ja lakiin uusi 7 a—7 d § seuraavasti:

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

5 a) *monialaisella yhteistyöllä* paikallistaloudella toteutettavaa eri toimialojen viranomaisien yhteistyötä;

7 §

Nuorisotyön ja -politiikan kehittäminen ja toteuttaminen

Kunnan nuorisotyöhön ja -politiikkaan kuuluvat nuorten kasvatuksellinen ohjaus, toimintatilat ja harrastusmahdollisuudet, tieto- ja neuvontapalvelut, nuorisoyhdistyksien ja muiden nuorisoryhmien tuki, liikunnallinen, kulttuurinen, kansainvälinen ja monikulttuurinen nuorisotoiminta, nuorten ympäristökasvatus sekä tarvittaessa nuorten työpaikkapalvelut ja etsivä nuorisotyö tai muut paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin sopivat toimintamuodot.

Nuorisotyötä ja -politiikkaa toteutetaan monialaisena yhteistyönä sekä yhteistyönä nuorten, nuorisoyhdistysten ja muiden nuorisotyötä tekevien järjestöjen kanssa.

7 a §

Monialainen yhteistyö

Paikallisten viranomaisten monialaisen yhteistyön yleistä suunnittelua ja toimeenpanon kehittämistä varten kunnassa on oltava nuorten ohjaus- ja palveluverkosto, johon kuuluvat opetus-, sosiaali- ja terveys- ja nuorisotoimen sekä työ- ja poliisihallinnon edustajat. Lisäksi verkostoon voi kuulua puolustushallinnon ja muiden viranomaisten edustajia. Verkosto toimii vuorovaikutuksessa nuorten palveluja tuottavien yhteisöjen kanssa. Kunnat voivat koota myös yhteisen verkoston. Verkosto ei käsittele yksittäistä nuorta koskevia asioita.

Nuorille suunnattujen palvelujen keskinäisen toimivuuden ja vaikuttavuuden parantamiseksi nuorten ohjaus- ja palveluverkoston tehtävänä on:

1) koota tietoja nuorten kasvu- ja elinoloista sekä arvioida niiden pohjalta nuorten tilannetta paikallisen päätöksenteon ja suunnitelmien tueksi;

2) edistää nuorille suunnattujen palvelujen yhteensovittamista ja vaikuttavuutta tavoitteena palvelujen riittävyys, laadukkuus ja saavutettavuus;

3) suunnitella ja tehostaa yhteisiä menettelytapoja nuorten palveluihin ohjautumiseksi ja tarvittaessa palvelusta toiseen siirtymiseksi;

4) edistää nuorten palveluiden järjestämiseen liittyvän tietojen vaihdon sujuvuutta suunnittelemalla yhteisiä menettelytapoja viranomaisten kesken.

7 b §

Etsivä nuorisotyö

Etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa hänet sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan ja itsenäistymistään sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille. Etsivää nuorisotyötä tehdään ensisijaisesti perustuen nuoren itsensä antamiin tietoihin ja hänen omaan arvioonsa tuen tarpeesta.

Kun kunta järjestää etsivää nuorisotyötä, sen tulee nimetä etsivän nuorisotyön toimeenpanosta vastaava kunnan viranhaltija tai kuntaan työsopimussuhteessa oleva henkilö. Etsivällä nuorisotyöntekijällä on oltava riittävä koulutus ja kokemus nuorten kanssa tehtävästä työstä. Etsivää nuorisotyötä voivat järjestää kunta tai useammat kunnat yhdessä. Kunta voi järjestää etsivää nuorisotyötä hankkimalla palveluja myös nuorten palveluja tuottavalta yhteisöltä, jolloin kunta vastaa siitä, että sen hankkimat palvelut järjestetään tämän lain mukaisesti.

7 c §

Tietojen luovuttaminen etsivää nuorisotyötä varten

Tietojen luovuttamisen edellytyksenä etsivää nuorisotyötä varten on nuoren suostumus, jollei tässä laissa tai muualla toisin säädetä.

Nuoren yksilöinti- ja yhteystiedot on sen estämättä, mitä tietojen salassapidosta säädetään, luovutettava nuoren kotikunnalle etsivää nuorisotyötä varten seuraavasti:

1) opetuksen järjestäjän on luovutettava tiedot perusopetuksen päättäneestä nuoresta, joka ei ole sijoittunut perusopetuksen jälkeisiin opintoihin;

2) koulutuksen järjestäjän on luovutettava tiedot alle 25-vuotiaasta nuoresta, joka kes-

keyttää opinnot ammatillisessa koulutuksessa tai lukiokoulutuksessa;

3) puolustusvoimien ja siviilipalveluskeskuksen on luovutettava tiedot alle 25-vuotiaasta nuoresta, joka vapautetaan varusmies- tai siviilipalveluksesta palveluskelpoisuuden puuttumisen takia tai joka keskeyttää palveluksen.

Opetuksen tai koulutuksen järjestäjä, puolustusvoimat taikka siviilipalveluskeskus voi jättää tiedot 2 momentissa tarkoitettusta nuoresta luovuttamatta, jos se arvioi käytettävissään olevien tietojen pohjalta sekä nuoren tilanne ja tuen tarve kokonaisuudessaan huomioon otettuna, ettei nuori ole 7 b §:ssä tarkoitettujen palvelujen ja muun tuen tarpeessa.

Myös muu kuin edellä tässä pykälässä tarkoitettu viranomainen voi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa nuoren kotikunnalle etsivää nuorisotyötä varten nuoren yksilöinti- ja yhteystiedot, jos viranomainen arvioi käytettävissään olevien tietojen pohjalta sekä nuoren tilanne ja tuen tarve kokonaisuudessaan huomioon otettuna nuoren tarvitsevan viipymättä tukea päästäkseen palvelujen ja muun tuen piiriin.

Tässä pykälässä tarkoitettujen tietojen luovuttajan on ilmoitettava luovutuksesta nuorelle ja alaikäisen nuoren huoltajalle.

Tässä pykälässä tarkoitettuja tietoja ei luovuteta sellaisesta nuoresta, josta on lastensuojelulain (417/2007) 25 §:n mukaan tehtävä ilmoitus kunnan sosiaalitoimesta vastaavalle toimielimelle.

7 d §

Etsivää nuorisotyötä varten luovutettujen tietojen käsittely

Etsivää nuorisotyötä varten luovutettavat yksilöinti- ja yhteystiedot voidaan toimittaa sähköisesti. Sen lisäksi, mitä henkilötietolaisa (523/1999) säädetään henkilötietojen käsittelystä, etsivässä nuorisotyössä voidaan yhdistää tai muutoin käsitellä tehtävässä saadut tiedot tuen tarpeessa olevien nuorten yksilöimiseksi ja tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi. Käsiteltäessä yksittäistä nuorta koskevaa asiaa etsivässä nuorisotyössä kirjataan nuoren yhteys- ja yksilöintitieto-

jen ilmoittaja, päätetyt jatkotoimenpiteet sekä mitä tietoja ja kenelle nuoresta on annettu. Henkilötietojen käsittelystä vastaa rekisterinpitäjänä kunta.

Etsivän nuorisotyön yhteydessä saadaan luovuttaa nuorta koskevia tietoja edelleen toiselle viranomaiselle vain nuoren, ja jos nuori on alaikäinen, myös hänen huoltajansa suostumuksella. Tiedot on hävitettävä heti, kun ne eivät ole välttämättömiä tehtävän hoitamiseksi.

Etsivän nuorisotyön tehtäviä hoitava ei saa ilmaista sivullisille, mitä hän tämän lain mukaisia tehtäviä hoitaessaan saa tietää nuoren henkilökohtaisista oloista ja taloudellisesta asemasta.

13 §

Muut valtionavustukset

Valtion talousarvioon voidaan ottaa vuosittain määräraha nuorisotyöhön ja -politiikkaan liittyvään tutkimukseen, kansainväliseen nuorisoyhteistyöhön, nuorisotilojen rakentamiseen, peruskorjaamiseen ja varustamiseen, nuorten työpajatoimintaan, etsivään nuorisotyöhön sekä nuorisotyön kehittämistoimintaan.

—————
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

—————

2.

Laki**opiskelijavalintarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä annetun
lain 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään opiskelijavalintarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä 18 päivänä joulukuuta 1998 annetun lain (1058/1998) 5 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 560/2009, uusi 4 a kohta seuraavasti:

5 §

Tietojen luovuttaminen

Opiskelijavalintarekisteristä saa luovuttaa 3 § :n 1 ja 3 momentissa tarkoitettuja tietoja salassapitosäännösten estämättä siinä määrin kuin vastaanottajan jäljempänä mainittujen tehtävien hoitamiseksi on tarpeen:

4 a) nuorisolain (72/2006) mukaista etsivää nuorisotyötä järjestävälle kunnalle mainitun lain mukaisen tehtävän hoitamista varten;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 5 päivänä helmikuuta 2010

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Kulttuuri- ja urheiluministeri *Stefan Wallin*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

1.

Laki

nuorisolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 27 päivänä tammikuuta 2006 annetun nuorisolain (72/2006) 7 §:n 2 ja 3 momentti ja 13 § sekä
lisätään lain 2 §:ään uusi 5 a kohta ja lakiin uusi 7 a—7 d § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

5 a) *monialaisella yhteistyöllä paikallistalossa toteutettavaa eri toimialojen viranomaisten yhteistyötä;*

7 §

Nuorisotyön ja -politiikan kehittäminen ja toteuttaminen

Kunnan nuorisotyöhön ja -politiikkaan kuuluvat nuorten kasvatuksellinen ohjaus, toimintatilat ja harrastusmahdollisuudet, tieto- ja neuvontapalvelut, nuorisoyhdistyksien ja muiden nuorisoryhmien tuki, liikunnallinen, kulttuurinen, kansainvälinen ja monikulttuurinen nuorisotoiminta, nuorten ympäristökasvatus sekä tarvittaessa nuorten työpajapalvelut tai muut paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin sopivat toimintamuodot.

Nuorisotyötä ja -politiikkaa toteutetaan moniammatillisena yhteistyönä *paikallisten*

7 §

Nuorisotyön ja -politiikan kehittäminen ja toteuttaminen

Kunnan nuorisotyöhön ja -politiikkaan kuuluvat nuorten kasvatuksellinen ohjaus, toimintatilat ja harrastusmahdollisuudet, tieto- ja neuvontapalvelut, nuorisoyhdistyksien ja muiden nuorisoryhmien tuki, liikunnallinen, kulttuurinen, kansainvälinen ja monikulttuurinen nuorisotoiminta, nuorten ympäristökasvatus sekä tarvittaessa nuorten työpajapalvelut ja *etsivä nuorisotyö* tai muut paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin sopivat toimintamuodot.

Nuorisotyötä ja -politiikkaa toteutetaan *monialaisena* yhteistyönä sekä yhteistyönä

viranomaisten sekä yhteistyönä nuorten, nuorisoyhdistysten ja muiden nuorisotyötä tekevien järjestöjen kanssa.

nuorten, nuorisoyhdistysten ja muiden nuorisotyötä tekevien järjestöjen kanssa.

7 a §

Monialainen yhteistyö

Paikallisten viranomaisten monialaisen yhteistyön yleistä suunnittelua ja toimeenpanon kehittämistä varten kunnassa on oltava nuorten ohjaus- ja palveluverkosto, johon kuuluvat opetus-, sosiaali- ja terveys- ja nuorisotoimen sekä työ- ja poliisihallinnon edustajat. Lisäksi verkostoon voi kuulua puolustushallinnon ja muiden viranomaisten edustajia. Verkosto toimii vuorovaikutuksessa nuorten palveluja tuottavien yhteisöjen kanssa. Kunnat voivat koota myös yhteisen verkoston. Verkosto ei käsittele yksittäistä nuorta koskevia asioita.

Nuorille suunnattujen palvelujen keskinäisen toimivuuden ja vaikuttavuuden parantamiseksi nuorten ohjaus- ja palveluverkoston tehtävänä on:

1) koota tietoja nuorten kasvu- ja elinoloista sekä arvioida niiden pohjalta nuorten tilannetta paikallisen päätöksenteon ja suunnitelmien tueksi;

2) edistää nuorille suunnattujen palvelujen yhteensovittamista ja vaikuttavuutta tavoitteena palvelujen riittävyys, laadukkuus ja saavutettavuus;

3) suunnitella ja tehostaa yhteisiä menettelytapoja nuorten palveluihin ohjautumiseksi ja tarvittaessa palvelusta toiseen siirtymiseksi;

4) edistää nuorten palveluiden järjestämiseen liittyvän tietojen vaihdon sujuvuutta suunnittelemalla yhteisiä menettelytapoja viranomaisten kesken.

7 b §

Etsivä nuorisotyö

Etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa hänet sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan ja itsenäis-

tymistään sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille. Etsivää nuorisotyötä tehdään ensisijaisesti perustuen nuoren itsensä antamiin tietoihin ja hänen omaan arvioonsa tuen tarpeesta.

Kun kunta järjestää etsivää nuorisotyötä, sen tulee nimetä etsivän nuorisotyön toimeenpanosta vastaava kunnan viranhaltija tai kuntaan työsopimussuhteessa oleva henkilö. Etsivällä nuorisotyöntekijällä on oltava riittävä koulutus ja kokemus nuorten kanssa tehtävästä työstä. Etsivää nuorisotyötä voivat järjestää kunta tai useammat kunnat yhdessä. Kunta voi järjestää etsivää nuorisotyötä hankkimalla palveluja myös nuorten palveluja tuottavalta yhteisöltä, jolloin kunta vastaa siitä, että sen hankkimat palvelut järjestetään tämän lain mukaisesti.

7 c §

Tietojen luovuttaminen etsivää nuorisotyötä varten

Tietojen luovuttamisen edellytyksenä etsivää nuorisotyötä varten on nuoren suostumus, jollei tässä laissa tai muualla toisin säädetä.

Nuoren yksilöinti- ja yhteystiedot on sen estämättä, mitä tietojen salassapidosta säädetään, luovutettava nuoren kotikunnalle etsivää nuorisotyötä varten seuraavasti:

1) opetuksen järjestäjän on luovutettava tiedot perusopetuksen päättäneestä nuoresta, joka ei ole sijoittunut perusopetuksen jälkeisiin opintoihin;

2) koulutuksen järjestäjän on luovutettava tiedot alle 25-vuotiaasta nuoresta, joka keskeyttää opinnot ammatillisessa koulutuksessa tai lukiokoulutuksessa;

3) puolustusvoimien ja siviilipalveluskeskuksen on luovutettava tiedot alle 25-vuotiaasta nuoresta, joka vapautetaan varusmies- tai siviilipalveluksesta palveluskelpoisuuden puuttumisen takia tai joka keskeyttää palveluksen.

Opetuksen tai koulutuksen järjestäjä, puolustusvoimat taikka siviilipalveluskeskus voi jättää tiedot 2 momentissa tarkoitettusta nuoresta luovuttamatta, jos se arvioi käytettävissään olevien tietojen pohjalta sekä nuoren ti-

lanne ja tuen tarve kokonaisuudessaan huomioon otettuna, ettei nuori ole 7 b §:ssä tarkoitettujen palvelujen ja muun tuen tarpeessa.

Myös muu kuin edellä tässä pykälässä tarkoitettu viranomainen voi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa nuoren kotikunnalle etsivää nuorisotyötä varten nuoren yksilöinti- ja yhteystiedot, jos viranomainen arvioi käytettävissään olevien tietojen pohjalta sekä nuoren tilanne ja tuen tarve kokonaisuudessaan huomioon otettuna nuoren tarvitsevan viipymättä tukea päästäkseen palvelujen ja muun tuen piiriin.

Tässä pykälässä tarkoitettujen tietojen luovuttajan on ilmoitettava luovutuksesta nuorelle ja alaikäisen nuoren huoltajalle.

Tässä pykälässä tarkoitettuja tietoja ei luovuteta sellaisesta nuoresta, josta on lastensuojelulain (417/2007) 25 §:n mukaan tehtävä ilmoitus kunnan sosiaalitoimesta vastaavalle toimielimelle.

7 d §

Etsivää nuorisotyötä varten luovutettujen tietojen käsittely

Etsivää nuorisotyötä varten luovutettavat yksilöinti- ja yhteystiedot voidaan toimittaa sähköisesti. Sen lisäksi, mitä henkilötietolaisissa (523/1999) säädetään henkilötietojen käsittelystä, etsivässä nuorisotyössä voidaan yhdistää tai muutoin käsitellä tehtävässä saadut tiedot tuen tarpeessa olevien nuorten yksilöimiseksi ja tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi. Käsiteltäessä yksittäistä nuorta koskevaa asiaa etsivässä nuorisotyössä kirjataan nuoren yhteys- ja yksilöintitietojen ilmoittaja, päätetyt jatkotoimenpiteet sekä mitä tietoja ja kenelle nuoresta on annettu. Henkilötietojen käsittelystä vastaa rekisterinpitäjänä kunta.

Etsivän nuorisotyön yhteydessä saadaan luovuttaa nuorta koskevia tietoja edelleen toiselle viranomaiselle vain nuoren, ja jos nuori on alaikäinen, myös hänen huoltajansa suostumuksella. Tiedot on hävitettävä heti, kun ne eivät ole välttämättömiä tehtävän hoitamiseksi.

Etsivän nuorisotyön tehtäviä hoitava ei saa

ilmaista sivullisille, mitä hän tämän lain mukaisia tehtäviä hoitaessaan saa tietää nuoren henkilökohtaisista oloista ja taloudellisesta asemasta.

13 §

Muut valtionavustukset

Valtion talousarvioon voidaan ottaa vuosittain määräraha nuorisotyöhön ja -politiikkaan liittyvään tutkimukseen, kansainväliseen nuorisoyhteistyöhön, nuorisotilojen rakentamiseen, peruskorjaamiseen ja varustamiseen sekä nuorisotyön kehittämistoimintaan.

13 §

Muut valtionavustukset

Valtion talousarvioon voidaan ottaa vuosittain määräraha nuorisotyöhön ja -politiikkaan liittyvään tutkimukseen, kansainväliseen nuorisoyhteistyöhön, nuorisotilojen rakentamiseen, peruskorjaamiseen ja varustamiseen, nuorten työpajatoimintaan, etsivään nuorisotyöhön sekä nuorisotyön kehittämistoimintaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.
